

Appie Bongers

door
*N. W. van Diemen
de Jel*

N. V. W. D. MEINEMA DELFT

Appie Bongers

Hulpeloos keek hij rond, naar links, naar rechts (zie blz. 29).

Appie Bongers

door

N. W. van Diemen de Jel

2e druk

Naamloze Vennootschap W. D. Meinema - Delft

HOOFDSTUK I

Verzoeking

„Moeder, moeder!” kwam Appie Bongers met veel drukte de keuken binnenstuiven, „op de Markt wordt een groot circus opgeslagen. Henk de Vree zegt, dat ze d'r een hele bende wilde beesten hebben en”

„Zo, jongetje,” onderbrak mevrouw Bongers Aps mededeling, „zeg jij op die manier je moeder goedendag?”

Meteen boog ze zich naar hem toe.

Aps sloeg zijn armen om haar hals, drukte haastig een kus op haar wang, en toen: „Nee maar moe, nu moet u eens luisteren . . . Henk de Vree zegt, dat het een tent wordt nog groter dan de kerk

Twaalf grote wagens met honden en apen en andere beesten heeft Henk de Vree geteld, en er komen er nog meer Morgenochtend om half negen Misschien komt de tent van avond nog klaar en anders werken ze de hele nacht door Vanavond om acht uur trekken de kunstmakers door de stad, piassen en zo allemaal gek aangekleed muziek voorop! Henk de Vree komt me halen om ernaar te gaan kijken. Hij wil zijn vader om zestig centen vragen. Dan kan hij morgen naar het circus. Mag ik dan met hem mee? 't Kost maar zestig cent. Ja moe?”

„Zo, jongetje,” onderbrak mevrouw Bongers, Aps mededeling.

Ap had zich zowat buiten adem gepraat en de laatste zinnen kwamen er een beetje weifelend uit.

Moeder gaf niet dadelijk antwoord. Ze zei niet „ja Ap” en ze zei ook geen „nee”. Ze keek Ap alleen maar aan en vroeg:

„Wie is die Henk de Vree?”

„Dat is een jongen van onze school zit bij mij in de klas een bank achter me Hij woont vlak bij de Markt. Als ie naar school gaat, dan moet hij altijd de Markt over.”

„En heeft die Henk toestemming van zijn ouders voor vanavond?” vroeg mevrouw Bongers.

„Ja,” gaf Ap grif ten antwoord.

„Weet je dat wel zeker, jongen?”

„Dan zou ie toch niet zeggen, dat hij ging,” verdedigde Ap zich.

„Nou, jongetje,” trok ze Aps beweren in twijfel, „ik denk, dat jij het helemaal mis hebt.”

„Nee maar!” kwam Ap opeens heftig in verzet, „Henk heeft ’t me zelf beloofd. Hij zal er toch niet om liegen!”

Moeder gaf geen antwoord. De middagpot, die op het kookstel stond te pruttelen en te stomen, vroeg haar volle aandacht.

„Nou,” viel Ap driftig uit, „mag ik, of mag ik niet?”

„Praten we straks nog wel over, Ap,” weerde moeder af. „Ik heb nu geen tijd. Zo aanstonds komt vader thuis en dan moet alles op tafel klaar staan.”

Nijdig vloog Appie de keuken uit, de gang door, de straat op.

Moeder liet hem begaan. Straks, aan tafel, dan zou ze eens rustig met hem over dat circusgedoe praten. Daar had ze nu geen tijd voor. Vader Bongers vond, als hij thuis kwam, graag de tafel gedekt. Gewoonlijk at de familie ’s middags om half een, maar deze keer zou ’t om half zes gebeuren. Dat stond in verband met de werkzaamheden van mijnheer Bongers.

Moeder liet dus deze keer haar Ap maar begaan, doch ze was verre van tevreden over zijn gedrag.

Terwijl ze daar in de keuken stond te braden en te stoven, dacht ze aan haar jongen. „Een beste jongen”, oordeelde ze, „ten minste in de regel. Op school deed hij zijn best. Zijn onderwijzers waren tevreden over hem. Zo in het dagelijks leven was hij vrolijk en opgewekt meestal gewillig om te doen, wat van hem gevraagd werd. Maar soms als hij zich wat in het hoofd had gezet zich iets had voorgenomen dan was hij er moeilijk af te brengen dan was hij echt eigenzinnig, koppig Straks aan tafel, dan zou ze met Ap eens over dat circus beginnen. Dan was vader er ook bij. De jongen moest begrijpen, dat dit werelds gedoe niets voor hem was.”

Een kwartiertje later stapte Ap gelijk met vader binnen en weldra zat de familie om de dis geschaard.

Vader ging voor in het gebed, dankte de Here voor Zijn goede gaven, bad om een zegen over deze, en vroeg tevens of Hij ook het Woord, dat gelezen zou worden, aan hun harten wilde heiligen. Daarna bad Ap luid-op. Vervolgens Catootje, Aps zusje.

Het eten begon.

Appie at gretig. Hij had honger. Het was, of de middagpot op deze tijd van de dag hem nog beter smaakte dan anders.

Terwijl hij hap na hap naar zijn hongerige maag deed verhuizen, keek hij toch nu en dan eens onderzoekend naar zijn moeder.

Een stem in zijn hart beschuldigde hem, dat hij een poosje geleden zich tegenover haar had misdragen: hij was liefdeloos en brutaal tegen moeder geweest, omdat omdat ze het maar niet dadelijk goed had gevonden, dat hij straks met Henk de Vree naar de optocht zou gaan kijken. Kijk, als moeder er nu verder maar niet meer over praatte, dan was 't alles gauw ver-

geten en dan kon hij straks doen wat hij wilde.

Maar moeder praatte er wel over.

Dat bleek, toen ze met vader over het circus begon.

„Op de Markt, hoor ik,” zo begon ze, „schijnt heel wat bijzonders aan de hand te zijn, man.”

„O ja,” verklaarde vader Bongers zo tussen het eten door, „daar heb ik iets van gezien.”

„Ben je dan op de Markt geweest?”

„Ik? Nee, helemaal niet, vrouw! Maar ik las er iets over op zo'n groot aanplakbiljet. Op het Waterloo-plein moest ik op 'n tram wachten en daar op een muur zat een reuzegroot vel papier geplakt met letters als huizen.”

„Nou, nou,” merkte moeder lachend op, „zo erg zal het wel niet wezen.”

„Nou ja,” gaf vader toe, „ik overdrijf. Maar ik wil maar zeggen, dat de lui die wereldse dingen meestal buitengewoon schreeuwerig aankondigen. Daar spanderen ze hopen geld aan. Reclame is alles bij hen. Natuurlijk om er flink wat mee te verdienen. Ze doen niets voor niets. Zo is de wereld, vrouw. In Gods Koninkrijk gaat dat anders. Onze Bijbel zegt: „Niet door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden.” De Here houdt niet van reclame. Het Koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat en het jaagt niet naar geldelijke winst. Het nodigt uit, biedt aan echt geluk, ware blijdschap, eeuwige zaligheid en alles om niet.”

Vader zweeg at. Hij had haast.

Ap at ook, stopte hap na hap in z'n mond, maar hij keek toch wel wat beteuterd. Hij behoefde al helemaal niet meer te vragen, hoe vader over het circus en de optocht van vanavond dacht. Kijk, als moeder er nu alsjeblijft verder maar van zweeg en niet vertelde; wat hij haar gevraagd had, dan dan nou, hij zou weleens zien, wat hij deed straks als Henk de Vree kwam.

Met de ogen straf op zijn bord at Ap en hij merkte niet, hoe moeder telkens naar hem keek.

De maaltijd liep ten einde.

Vader nam de Bijbel, zocht het vervolg-hoofdstuk op en las. Hij las van de vier Israëlietische jongelingen Daniël, Hanânja, Misaël en Azàrja, prinsen van koninklijken bloede, die met vele andere Israëlieten naar het land van koning Nebukadnézar waren vervoerd.

... vingeren van eens mensens hand op de kalk van de paleiswand de dreigende woorden schreven:

Die geschiedenis kende Appie al lang. Hij wist heel goed, dat die vier prinsen een plaats kregen aan het heidense koninklijke hof om daar te worden

opgevoed en onderwezen. Dan konden ze later, als ze goed hun best hadden gedaan, aangewezen worden voor hoge staatsambten.

Maar Appie wist ook, dat

ze weigerden van de koninklijke spijs te eten, om niet ongehoorzaam te zijn aan de geboden van de God hunner vaders, de Koning der Koningen. Heel die geschiedenis kende Ap: van de drie jongelingen in de vurige oven, van Daniël in de leeuwenkuil en van Daniël aan het hof van koning Belsazar, en hoe er tijdens een nachtelijk feest vingeren van eens mensens hand op de kalk van de paleiswand de dreigende woorden schreven:

Mené, mené, tekèl, upharsin.

Al die geschiedenissen kende Ap heel goed. Hij had ze vader meer dan eens uit de Bijbel horen voorlezen. Hij had ze horen vertellen op de school van het dorp,

waar hij een paar maanden geleden nog met vader, moeder en de beide zusjes woonde. En nu pas had hij er in zijn tegenwoordige school weer van gelezen, uit een mooi geïllustreerd schoolboek.

Nee, nieuws was 't voor Appie niet, wat vader voorlas en toch luisterde hij met aandacht, en hij vond het verhaal weer even mooi. Maar hij vergat, dat de Bijbel heel iets anders en veel meer is dan een boek met mooie verhalen.

Na het Bijbellezen en danken ging vader naar de slaapkamer om andere kleren aan te trekken, want hij moest nog naar Amsterdam. Daar had hij 's avonds en de andere morgen enkele zaken voor zijn firma te regelen.

Nauwelijks had mijnheer Bongers de kamer verlaten of Appie probeerde naar buiten te snappen.

Moeder merkte het, en nog bijtijds hield ze hem tegen.

„Waar wou je naar toe, Ap?” vroeg ze.

„Zo maar naar buiten . . . kijken of er jongens uit de buurt zijn,” jokte hij.

„En dan?”

„Gewoon spelen.”

„Eerlijk, Ap?”

Bij deze vraag vatte mevrouw Bongers haar Ap met een van haar handen onder z'n kin, hief z'n hoofd op en dwong hem haar aan te kijken.

Appie zei niets. Nee, zo vlak in moeders ogen staren en dan liegen, nee, dat kon hij niet.

Moeder vermoedde wat er in Appies hoofd omging. Ze begreep wel, waar zijn hart nog naar uitging. O, die optocht zo aanstonds en o, dat circus! Het had toch zoveel bekoorlijks voor haar jongen!

„Ap,” vroeg ze, „heb je goed gehoord, wat vader straks aan tafel zei?”

Ap gaf nog maar geen antwoord.

„Nou, praat eens,” drong moeder vriendelijk aan.

Ap bleef zwijgen.

„Je begrijpt toch zeker wel, wat ik bedoel?” bleef moeder dringen.

„Straks niet naar de optocht, hé?”

„Maar,” viel Ap nu opeens boos uit, „onze lieve Heer heeft toch de beesten gemaakt, ook de wilde! En daar mogen we toch zeker wel naar gaan kijken!”

„Natuurlijk, jongen,” gaf moeder dadelijk toe. „Daar hebben we dan ook onze diergaarden voor. Daar krijg je de dieren te zien helemaal of bijna helemaal zoals ze in vrijheid gewoon waren te leven. Maar in zo'n circus... Heb je weleens van dressuur gehoord?”

Dressuur? Ap kende nauwelijks het woord.

„Nu,” beloofde moeder, „van avond voor je naar bed gaat, of anders morgen zal ik je er wat van vertellen. Ik heb nu geen tijd. Beloof me alleen maar, dat je bij huis blijft en niet naar de optocht gaat.”

„En als Henk de Vree dan komt?”

„Dan zeg je eenvoudig, dat jij niet gaat, en als een flinke jongen probeer je die Henk ook terug te houden. Jullie hebt nog kans genoeg om wilde dieren te zien. Dan ga je maar een keertje naar een diergaarde. Naar die piassen in hun zotte kleding en met hun opgeverfde gezichten gaan kijken, dat deugt ook al niet. Als mensen zich als gekken gaan aanstellen, dan is dat God bespotten. Wie er plezier in heeft, doet er aan mee.”

Moeder liet Appie alleen, liet hem ook de straat op gaan. Ze wilde hem door haar vertrouwen steunen. Toch, terwijl ze in de keuken druk met de afwas doende was, steeg de bede uit haar hart tot de Almachtige: „Here, leer ons en onze kinderen de weg door U bepaald, dan zullen we die teneinde toe bewaren. Geef ons verstand met Goddelijk licht bestraald.”

Een uur daarna, zo tegen het donker, kwam Ap weer binnen.

„Prettig gespeeld, jongen?“ vroeg mevrouw Bongers.

„Ja, moeder. We waren met ons vijven . . . bok-springen . . . verstoppertje en zo.“

„En Henk de Vree, heeft die ook meegespeeld?“

„Ik heb Henk de Vree helemaal niet gezien . . . heeft zeker vergeten, dat hij me zou komen halen, of . . .“

„Nou, wat of?“ vroeg moeder.

„Misschien mocht hij wel niet van z'n vader en moeder, net als ik.“

„Zal wel zo zijn,“ stemde moeder in.

Die avond vond mevrouw Bongers geen gelegenheid om eens met haar jongen over dressuur te praten: Ze kreeg bezoek. Dat bezoek was er nog, toen Ap al lang onder de dekens lag. Maar onder de dekens liggen betekent niet altijd slapen.

Ap kon de slaap niet vatten. Hij moest al maar denken aan het circus en wat daar te zien zou zijn. Zo pas geleden, toen hij met zijn makkers uit de buurt aan het spelen was, had Piet Poort, een van de jongens, heel wat van het circus weten te vertellen. Piet Poort beweerde, dat hij al wel tien keer in een circus was geweest. De laatste keer in Amsterdam, toen hij bij zijn oom en tante daar logeerde. En daar in dat Amsterdamse circus was het 't mooiste geweest: wel vijf en twintig prachtig aangeklede apen, die net als ruiters op honden reden. En op een teken van de circusbaas, die ook al zo prachtig was uitgedost, sprongen die apen opeens rechtop, zo maar bovenop de ruggen van de rond-dravende honden. Niet één viel er af. Ook had Piet Poort prachtig opgesierde juffrouwen, staande op een rennend paard, opeens door een hoepel zien springen, en ze kwamen altijd weer goed op haar rijdier terecht. Behalve één keer. Toen sprong zo'n juffrouw mis. Ze smakte op de grond, bleef als dood liggen. De circus-knechten haalden haar gauw weg, en het spel ging door. Piet had veel meer gezien: koorddansers, grappen-

makers, die elkaar voor de gek hielden, elkaar sloegen dat het klapte, en dierentemmers, die lachend hun hoofd in de geopende muil van een leeuw staken.

Aan dat en nog meer moest Ap denken en hij vond het flauw van vader en moeder, dat hij daarvan nu helemaal niets mocht zien. Zelfs naar de optocht mocht hij niet gaan kijken, de optocht met de versierde olifanten, aangeklede apen en met de prachtige muziek.

Waarom mocht dat nu niet?

Omdat omdat moeder had zo iets gezegd over mensen, die zich als gekken aanstelden. Daar bedoelde ze natuurlijk de piassen mee . . . En vader? . . .

Ja, wat had vader ook weer gezegd? Die had het gehad over reclame en dat Gods Koninkrijk niet kwam met uiterlijk gelaat en niet deed aan reclame Ja, ja, allemaal goed en wel Mocht een mens dan nooit eens een pretje hebben?

Opeens schoot hem de geschiedenis van Daniël en diens drie vrienden te binnen. Die waren naar Babilon vervoerd. Ver van hun ouderlijk huis, ver van de omgeving, waarin ze waren opgegroeid. Ver dus ook van de plaats waar ze geleerd hadden de God hunner vaders te eren en te dienen. En nu waren ze in een vreemd land, in een heidens land, waar heel andere zeden en gewoonten heersten. En wat deden die jongelingen? Zeiden ze tegen elkaar: „Kom aan, het is hier heel anders dan thuis. We zullen ons maar naar de omstandigheden schikken. We zullen het met onze

. . . . koorddansers, grappenmakers die elkaar voor de gek hielden.

voorvaderlijke wetten maar niet zo nauw nemen?"

Nee, zo spraken ze niet. Toen hun de spijzen van 's Konings tafel werden voorgezet, weigerden ze die te nuttigen?

Deugden die spijzen dan niet?

Jawel. Het was gezond, kostelijk voedsel, onder de gunst Gods door de aarde voortgebracht. Doch de Here had Zijn volk Israël aangaande de soort en toebereiding van het voedsel bijzondere wetten gegeven. En of Daniël en zijn vrienden ook al in een vreemd, heidens land vertoefden, dat maakte de zaak niet anders. Gods wetten golden ook daar. En Daniël met zijn drie vrienden gedachten daaraan. Ze vroegen niet: „Waarom mag dat nu niet anders?"

En ze vroegen niet: „Wat voor kwaads zou er in steken, als we die lekkere spijzen van de tafel des Konings nuttigen?" Niets van dat alles. Ze gehoorzaamden. Ook al kon er straf op volgen, op dat gehoorzamen, straf van 's konings dienaren, van de koning zelf.

Aan dat alles lag Ap op zijn bed te denken, maar ten laatste sliep hij toch in, sliep hij heel de nacht tot moeder hem kwam wekken. Ap kroop uit zijn bed, bad als altijd, bij zijn ledikant nedergeknield, zacht zijn morgengebed. Daarna waste en kleeedde hij zich. En terwijl hij daarmee bezig was, kwam de gedachte aan het circus op de Markt en de optocht van gisteravond weer in hem op.

„Toch jammer, dat 'k van die optocht niets gezien heb," vond hij „Omdat ik niet mocht En zo'n voorstelling in het circus zal ook mijn neus wel voorbij gaan. Ik behoef er vader en moeder niet eens om te vragen. Die zeggen toch: nee! Maar ik weet wel wat ik doen zal. Ik ga zo aanstonds bijtijds naar school niet regelrecht naar school nee, ik loop een eind om, de Markt over Zie ik misschien

Henk de Vree ook nog Gaan we samen kijken of er nog wagens met beesten komen Daar steekt toch helemaal geen kwaad in. Zou ik wel eens willen weten, wat daar tegen is! Hoef ik niet eens aan moeder te zeggen.”

Ap had z'n plan klaar.

HOOFDSTUK II

De overtreding

„Moeder,” vertelde hij onder het boterham eten, „ik ga een beetje vroeg van huis . . . kan ik op het schoolplein lekker fijn met de andere jongens spelen.”

„Best, jongen,” keurde moeder goed, „als je dan tegelijk 't bestelboekje voor me bij kruidenier Dekkers wil afgeven. Op weg naar school kom je toch langs Dekkers. Zeg maar, dat het een bestelling betreft, waar haast bij is. 'k Had graag, dat zijn loopjongen de waar me voor elf uur nog bezorgde. Laat Dekkers het boekje maar eens inzien. Goed gehoord, Ap?”

„Jawel, moe.”

Intussen berekende hij, hoe hij zo aanstonds zou gaan. Als dat boekje voor Dekkers er niet bij was gekomen, dan zou het heel makkelijk zijn geweest . . . een kleine omweg maar naar de Markt. Nu, om dat boekje, zou hij voor een groot deel tweemaal dezelfde weg moeten lopen. Maar . . . geen bezwaar. Hij zou zich wat haasten.

Eén ding was mooi: op de Markt kon je altijd op de kerkklok zien, hoe laat het was.

Ap begon hoe langer hoe meer te verlangen, dat hij maar weg kon. Hij had nauwelijks geduld om stil te zitten, toen moeder een Psalm voorlas.

Gelukkig, eindelijk kon hij gaan.

Vlug greep hij het boekje voor Dekkers en wilde het zo maar in een van zijn broekzakken steken.

„Jas aan, jongetje,” beval moeder. „De lucht trekt. Ik ben bang, dat je zo aanstonds een bui regen krijgt.”

Ap hoorde het maar half. Hij zei wel: „Ja moe!” en

toen hij in de gang kwam, greep hij ook zijn jas, maar aantrekken deed hij ze niet.

Voor veiligheid stopte hij het boekje in een van de zijzakken, sloeg de jas in een wrong onder zijn arm en daar stapte hij heen, half op een draf.

Door het raam kijkend zag moeder hem lopen.

„Daar gaat hij weer zonder me eerst goedendag te hebben gezegd,” bromde ze, „en natuurlijk zijn jas niet aan. Zo aanstonds verliest hij ze nog.”

Meteen haastte ze zich de gang in, trok de buitendeur open, deed een paar stappen het trottoir op en riep: „Ap Ap Appie Appie!”

Maar Ap hoorde het niet. Hij was al te ver weg, en er was een lawaai in de straat van nog zo. Tien-twintig auto's vlogen grommend en toeterend voorbij. Wagen- en karrewielen ratelden over de keien. Kooplui trachtten luid roepend hun waren aan de man te brengen. Hier en daar floot een straatjongen er vrolijk op los.

In de verte blaften en jankten een paar vechtende honden.

Ap stoorde zich aan dat alles niet in het minst. In de enkele weken, die hij in de stad woonde, was hij aan die drukte al gewend geraakt. Haastig liep hij door, zag geen auto's, geen wagens en karren, geen fietsers en wandelaars: hij had het hoofd vol van het circus op de Markt. Toch hield hij zich uit veiligheid zo dicht mogelijk bij de huizen.

In Harpveld, het dorp waar hij opgroeide, was het veel rustiger. Daar zag je maar enkele fietsen, nu en dan eens een auto en lawaai was er helemaal niet. Zonder enig gevaar kon je er de weg oversteken. Maar hier Ap vond het verschrikkelijk.

Nee, daaraan was hij nog niet gewend.

Na een paar dwarsstraten te zijn doorgelopen kwam hij op de Markt.

Ja hoor, het circus stond er, plomp, groot en grauw.

Het circus stond er, plomp, groot en grauw.

't Was niet veel moois, zo! Aan de zijkant, dicht naar de kerk, een hele trein wagens. Maar van de beesten: de leeuwen en tijgers, honden en paarden, apen en olifanten was niets te zien. Henk de Vree was ook nergens te ontdekken.

Ap liep een paar keer glurend langs de wagens en toen om de tent heen. Ten laatste waagde hij zich al dichterbij.

Er was niet veel te zien. Het grote, grauwe ding scheen geen enkele ingang te hebben. Het zag er verschrikkelijk doods uit.

Nu en dan hoorde hij een dof geluid uit de holte komen.

Dat kwam, zo meende hij, vast van een of ander wild dier.

Voorzichtig schuifelde hij al dichterbij, keek nu en dan om, of hij Henk de Vree ook zag. Maar Henk was en bleef weg.

Opeens ontdekte hij iets, dat op een zeildoeken deur geleek.

Voetje voor voetje sloop hij nader.

Kijk, daar was een reet.

Ap gluurde er door, zag een schemerachtige, afgeperkte ruimte.

Zodra zijn ogen aan het halfdonker gewoon waren, herkende hij enkele dingen, die er lagen: paardentuigen van rood, geel en wit leer, hoeden van allerlei vorm

met veren en kwasten, vlaggen, vaandels, bontkleurige hoepels. Hoe langer hij keek, hoe meer hij zag. Duidelijk hoorde hij uit andere delen van de tent allerlei geluiden: geschreeuw van dieren, gehinnik van paarden, gebrom, zacht gebrul en soms ook een mannestem.

Plots schrok Ap op Er stond iemand naast hem: een grote jongen met warrige, zwarte haren op het hoofd en een gezicht, dat zo vuil was, of het in weken

„Ga eens op zij,” gebood de zwartkop.

geen water en zeep had gezien. Gelijk zijn gelaat, zo was ook de gescheurde werkkiel, die wat al te ruim om zijn schouders hing.

Even lachte hij Ap grinnikend toe, en toen: „Zie je wat?” vroeg hij fluisterend.

„Geen beesten,” gaf Ap met gedempte stem ten antwoord.

„Ga eens opzij,” gebood de zwartkop.

Meteen duwde hij het zeil van de tentingang wat verder opzij.

„Ha, ha,” zei hij half juichend, „daar liggen de spullen allemaal mooie pakjes jasjes en broekjes voor de apen, dekjes voor de honden rode gele en kijk daar! daar heb je de spullen voor de kunstmakers. Prachtig zeg!”

„Waar?” vroeg Ap nieuwsgierig.

„Hier, links, vlakbij, kijk dan toch deze kant uit, jô!” Meteen voelde Ap zich stevig bij de arm gegrepen. Hij kreeg een ruk, toen een duw en, opeens stond Ap binnen.

Hij zag al gauw, dat het hier een afgesloten gedeelte van de tent was. Van alles, wat er in een circus nodig was, lag er, verspreid op schraagtafels en in kisten. Ap keek zijn ogen uit.

De zwartkop stond naast hem.

„Is me dat hier wat!” zei deze opgetogen.

Van een der tafels greep hij een grote met bonte veren opgetooide hoed en zette die op zijn donkere warkop.

„Ben 'k nou niet mooi?” vroeg hij, terwijl hij een zot gezicht trok.

Ap lachte met een brede mond.

„Jij ook zo'n hoedje?” vroeg de zwartkop.

Zonder een antwoord af te wachten nam hij een spitse kegelvormige hoed met allerlei kleuren beschilderd en drukte die Ap op het hoofd. Het ding schoot Ap over neus en oren heen, en daarom zette hij 't fraaie hoofddekseel maar gauw weer af.

De zwartkop had intussen weer wat anders te pakken: een paar hoge laklaarzen met vergulde sporen.

„Zullen me wel te groot zijn,” zei hij. „Zal ze toch maar eens aantrekken.”

Ap vergat helemaal, dat hij op een plaats stond, waar hij niet komen mocht. Al zijn angst was weg. Hij had alleen maar aandacht voor wat hij zag. Kijk, als nu die malle zwartkop ook die laarzen eens aantrok, sjonge, wat zou hij er dan met zijn grote pluimhoed en gescheurde werkkieel gek uitzien.

Opeens viel het Ap op, dat de donkere vlak aan de kin van de grappenmaker geen gewoon vuil zwart was, maar een puist of wrat.

Het gezicht van Aps nieuwe kennis leek hem nu nog zotter.

Wat Ap hoopte gebeurde niet. De zwartkop trok de laarzen niet aan, opeens slingerde hij ze in een hoek, rukte zijn pluimhoed van het hoofd, mikte die bij de

andere hoofddeksels en schoot toen op een rijtje kisten toe.

Deksel na deksel klapte hij open en telkens klonk het: „leeg, leeg!”

Maar bij de vijfde kist klonk het gedempt juichend: „Ha, koek!” Onder op de bodem had hij een nog ingepakte koek gevonden.

Vlug scheurde hij het papier er af, brak het baksel in tweeën, stopte het kleinste stuk in Aps handen en hield het grootste voor zichzelf.

„Let op!” gebood hij.

Enkele ogenblikken hoorde men niets dan het smakkend geluid van twee kauwende monden.

De zwartkop had de laatste hap nog niet weggeslikt, of hij was opnieuw op onderzoek uitgegaan.

De ene kist na de andere werd van binnen bekeken en telkens gromde hij: „leeg, alweer leeg,” tot hij bij een volgende zich met een verheugd gezicht naar Ap omdraaide en zei: „Kijk nou 's. Fijn zeg!”

Ap kwam naderbij.

„Appels,” zei hij.

„Ja,” stemde de ander toe, „en daaronder apenootjes. Grijp, jò, grijp!” Beiden grepen in de kist, en bij dat haastig grijpen stonden ze elkaar lelijk in de weg. Het meest van wat ze pakten, gleed weer uit hun vingers in de kist terug. Maar Ap gelukte het vier grote appels in een van zijn broekzakken te bergen. Nu wroette hij in de apenootjes. Twee handen vol borg hij achter zijn bloes.

Plots schrokken de jongens op.

Achter de afscheiding hoorden ze zware voetstappen naderen.

Als een haas zo vlug schoten ze op de tentopening toe en vluchtten naar buiten. De hand vol apenootjes, die Ap nog juist uit de kist had gehaald, stopte hij bij de andere onder zijn bloes en daar draafde hij heen, dwars de

Markt over, zonder naar de zwartkop om te zien. Hoe er nu en dan een appel uit zijn zak sprong, en het ene olienootje na het andere onder uit zijn bloes rolde, merkte hij niet.

Eindelijk, daar had hij de Markt achter de rug, links en rechts op korte afstand huizen, een bochtige straat.

Nog hijgend van het harde lopen, stapte hij nu wat bedaarder voort.

Voor zich uit zag hij bij een horlogemaker een klok boven de deur uitsteken.

„Nog vroeg,” zei hij tot zichzelf, „nog maar vijf minuten over half negen.”

Ap bedacht niet, dat die klok wel eens een heel eind achter kon zijn of zelfs wel kon stilstaan.

„Hé jò!” riep opeens een passerende werkman, „je verliest wat!”

Appie keek verschrikt om.

„Daar!” wees de voorbijganger en Appie zag op het trottoir een stuk of wat olienootjes liggen.

Hij terug om ze op te rapen. Hij begreep, die olienootjes waren onder uit zijn bloes geglipt, en toen hij al lopend eens greep op de plaats, waar hij zijn buit geborgen had, ontdekte hij, dat er nog geen halve handvol meer over was.

„Jammer,” gromde hij.

Onwillekeurig tastte hij in zijn broekzak naar de appels.

Nieuwe teleurstelling.

Heel onder in zijn zak nog maar een enkele appel, een kleine. De mooiste, de grootste waren verdwenen. Die lagen vast en zeker ginds ergens op de markt.

Even dacht hij terug te keren om het verlorene op te gaan zoeken. Maar even snel als de gedachte in hem opkwam, besloot hij om het niet te doen. Stel je eens voor, dat de circusbaas hem te pakken kreeg.

„Vooruit, niet naar de Markt!” zei hij tot zichzelf.
„Naar Dekkers, de kruidenier en dan naar school.”

Hij frutselde in zijn jaszak naar het bestelboekje.

Ja hoor, 't was er. Gelukkig niet verloren!

Zo overlegend stapte hij verder, en al gaande begon hij van de olienootjes te peuzelen. En omdat hij daarbij wel wat last van zijn jas had, hing hij die als een soort kap over zijn hoofd.

Ze smaakten goed, die olienootjes, vond hij. Ze waren eigenlijk wel voor de apen en olifanten van het circus bestemd, maar allo, er bleven er nog meer dan genoeg over in die kist. Enne hij had ze niet weggenomen, niet gestolen o nee! De zwartkop had gezegd: grijp! Jammer, dat hij er zoveel verloren had en jammer ook van die appels! Kijk, ná de nootjes zou hij dat enige appeltje lekker opeten. Sjonge, die zwartkop had er wel tien. Was dat even wat? Of zou die ze ook kwijt zijn geraakt?

Al voortstappende kwam Ap weer in de brede straat, die hij elke schooldag vier keer had te gaan: tweemaal van huis naar school, tweemaal van school naar huis.

Gelukkig, dat hij de straat niet behoefde over te steken. Geweldig, wat joegen die auto's!

Ap hield zich uit veiligheid maar weer aan de kant van de huizen. Opeens stond hij stil.

Er was een deur opengegaan, een winkel deur. Ap had tegelijk zo'n fijne, lekkere geur in zijn neus gekregen.

Ha, ja, hier was hij bij de winkel van bakker Meelsen. Hier was moeder al enkele keren wat wezen kopen, wat smakelijks.

Met de jas als kap op het hoofd, de vingers nog druk met het pellen van de olienootjes en de mond al maar bezig met het fijn kauwen, bleef Ap voor het winkelraam van Meelsen staan en keek naar al het lekkers, dat er in de vitrine lag uitgestald.

Sjonge, als hij nou van die lekkere dingen daar eens nemen mocht, wat hij maar wilde! Kijk, die olienootjes smaakten best, maar zo'n taartje als daar . . . en een handje vol van die suikertjes als ginds, nou! . . . en dan . . .

Hij wroette onder zijn bloes, . . . hè, nog maar twee nootjes.

Voorzichtig haalde hij ze onder de bloezeband door, pelde ze en stopte ze in zijn mond. In een ommezentje waren ze in zijn maag verdwenen.

Nu moest de appel er aan.

Hij zette zijn tanden er in.

Opeens kreeg hij een duw in zijn rug, zodat hij met neus en appel heel even tegen de winkelruit stootte.

Snel draaide hij zich om en . . . hij keek in het vuilzwarte gezicht van zijn pas opgedane circusvriend.

Meteen greep de zwartkop Ap stevig bij zijn polsen.

Meteen greep de zwartkop Ap stevig bij zijn polsen, en daar stond hij, totaal machteloos om zich te verweren. Zijn jas hing hem tot bijna over de ogen.

„Laat me los!” wilde hij roepen, maar de appel tussen zijn tanden belette het hem. Toen nam hij een ander middel te baat. Ap had nog benen en voeten en daar begon hij mee te schoppen. En hij schopte raak.

„Gemene aap!” schold de zwartkop. „Waarom schop je me? Ik schop toch ook niet! Vooruit, geef me een paar appels. Ik heb de mijne verloren.”

Ap rukte wat hij kon om los te komen, schopte opnieuw, grauwelde een paar onverstaanbare woorden.

De zwartkop schopte terug. „Appels!” schreeuwde hij, „appels, zeg ik je en anders . . .” Nijdig schudde hij Ap aan de polsen heen en weer.

Een paar voorbijgangers bleven even staan, waarschuwend: „niet vechten, jongens!” en liepen toen weer door. Maar een oude juffrouw meende, dat het haar plicht was tussenbeiden te komen.

„Kwaje jongen,” voer ze opeens uit, „moet jij dat arme kind zo mishandelen! Hier!” en meteen sloeg ze de zwartkop met haar opgevouwen paraplu dwars over de rug. Deze wachtte geen tweede slag af. Snel liet hij Ap los, greep met de ene hand Ap de jas van het hoofd en met de andere de appel van tussen diens tanden en hij er vandoor.

Daar stond Appie.

De sterke knuisten van de zwartkop knepen niet langer om zijn polsen. Maar zijn mond deed pijn. Dat was de schuld van de gemenerd. Die had hem bij het grijpen van de appel zo verschrikkelijk hard gestompt, dat hij dacht, dat zijn tanden uit zijn mond vlogen. En dan zijn neus, au, wat deed die ook al pijn!

Met de hand op de pijnlijke plek keek hij de zwartkop na, en hij zag, hoe de oude juffrouw dreigend haar paraplu ophief, hoorde hoe ze mopperde en schold.

Maar wat hielp dat?

Niets!

Dood op zijn gemak liep ginds de zwartkop, de jassendief.

Telkens draaide hij zich om, zwaaide met de hand en lachte.

Soms bleef hij staan en dan zwierde hij de gestolen jas hoog boven zijn hoofd.

„Sta zo niet te suffen!” beet de oude juffer Ap opeens toe. „Vooruit, loop hem na! Haal je jas terug!”

„Ja maar . . . ja maar,” sputterde Ap tegen.

„Ben je bang voor 'm?” vroeg de oude.

„Ja,” knikte Ap.

„Nu, dan pas je op, dat je niet te dicht bij hem komt, en als je dan een politieagent ziet, dan . . . en anders, kijk maar waar de gapperd ergens een huis binnen gaat, en dan . . .”

Opeens trok ze Aps hand van zijn gezicht weg en zei verschrikt:

„Jò, je bloedt! Kijk maar in je hand!”

Ap keek in zijn hand. Ja, daar zag hij bloed. Hij schrok er van.

„Het komt uit je neus . . . , nee, het komt uit je mond!” merkte de oude juffrouw op. En om haar verschrikte beschermeling gerust te stellen, voegde ze er haastig bij: „Maar het is niet erg, hoor! Dat is zo weer beter. Loop nu maar gauw dat schandaal van een jongen na en zie dat je je jas terug krijgt.” Meteen gaf ze Ap een duwtje.

Appie raakte in beweging.

Ginds een eind voor hem uit stond de jassendief heel rustig af te wachten wat er gebeuren zou.

Kijk, hij voelde in de zakken van de jas.

Wat hij er zocht, vond hij niet, geen apenootjes, geen appels, maar wel een bestelboekje van een kruidenier.

Appie zag het zo tussen de mensen door duidelijk.

„Nu zal de zwartkop me zo aanstonds mijn jas wel teruggeven,” dacht hij.

Hij verhaastte zijn schreden.

Hij begon te draven. Zo dicht mogelijk langs de huizen. Plots botste hij tegen een oude heer op, die juist uit een winkel kwam.

Even daarna buitelde hij over een poppenwagen en een ogenblik later rolde hij over een hond, die, gelukkig voor Ap, verschrikt jankend wegluchtte.

Haastig sprong hij weer op de benen. Nu was hij bijna bij de zwartkop, en dan . . . dan kreeg hij vast en zeker zijn jas weer terug!

Maar Appie vergiste zich. De zwartkop was helemaal niet van plan zijn buit af te geven. Hij frommelde de jas in elkaar, stopte ze als een prop achter zijn werkkieel en begon hard te lopen. Zijn blauwe werkkieel stond bol boven zijn buik.

Kijk, daar schoot de dief de hoek van een straat om.

Ap spande zich nog meer in om hem in te halen. Nog nooit had hij zo hard gelopen. Hij hijgde er van, erger dan straks nog. Het zweet brak hem uit.

Daar was hij bij de straat, waarin de zwartkop verdwenen was.

Even stond hij stil, keek zo ver hij zien kon het trottoir af. Er liepen wel mensen, maar de zwartkop zag hij niet.

Lopen dan maar weer, draven zo hard hij kon. Licht, dat hij de gemene dief nog weer inhalde.

Doch hoe Ap zich ook repte, hij haalde hem niet in, zag hem zelfs niet meer. De zwartkop, de dief, was weg en . . . daarmee was ook zijn jas verdwenen.

Appie gaf het op.

Hulpeloos keek hij rond, naar links, naar rechts.

Hier liepen maar weinig mensen meer. Aan dit eind van de stad was hij nog nooit geweest. Allemaal nieuwe huizen, zag hij. Ginds waren timmerlui en metselaars bezig nog meer huizen te bouwen. Hoge stapels stenen en planken lagen er. En verder op, daar was nog het vrije, wijde veld. Daar graasden nog koeien, blonken grote waterplassen, staken wilgen en populieren hun kruinen hoog in de lucht.

Nee, het kon niet helpen of hij nog verder liep. Hij moest maar terug, naar . . . naar . . . ja, waar moest hij nu heen? Naar school? . . . Naar huis? . . . Naar Dekkers . . . voor de bestelling? . . .

Aan dit laatste behoefde hij eigenlijk helemaal niet te denken. Nu zijn jas weg was, kon hij onmogelijk het boekje van moeder aan de kruidenier afgeven, want dat zat in een van de jaszakken.

Naar school dan maar! Nee, toch niet! Niet naar school. Naar huis moest hij, naar moeder alles gaan vertellen Alles?

Maar dat ging toch niet! Als moeder en als ook vader hoorde, waar hij gezeten had en dat hij met zo'n dief goede maatjes was geweest koek, appels en olienootjes met hem had weggenomen gestolen koek, gestolen appels en gestolen olienootjes, wat zou er dan wel niet gebeuren? Dan zouden ze ook weten, dat hij naar het circus was geweest.

Dus niet naar huis En toch toch ging hij maar op huis aan.

Foei, wat was hij een eind uit de richting geraakt. Haastig liep hij, paste goed op, dat hij nu tegen niemand op botste.

Er was nu ook meer ruimte op het trottoir. Het was over negen. Op de rijweg echter heerste nog razende drukte.

Bij de dwarsstraat, die naar zijn school voerde, kon hij zo schuin over de daken heen op een torenklok zien, hoe laat het was. Dat was van de eerste dag af zo zijn gewoonte geworden.

Appie schrok. Vijf minuten voor half tien. Zo laat al! Nog haastiger begon hij te lopen, en hoe dichterbij zijn huis naderde, des te benauwder kreeg hij het. Het laatste greintje moed ontzong hem. Zo aanstonds stond hij tegenover zijn moeder en dan moest hij zeggen: „moeder, ik heb stilletjes gedaan, wat ik niet mocht en en ik ben een dief en omdat ik een dief ben heb ik slaag gehad en en omdat ik een dief ben, zit ik nu niet in school, en en”

Het begon Ap te duizelen. Zou hij nu werkelijk alles aan moeder moeten vertellen? Alles?

Opeens kreeg hij een inval. Nee, hij zou niet alles vertellen. Vader en moeder behoefden niet te weten, dat hij een dief was. Ze behoefden niet te weten, wat hij in het circus op de Markt had uitgevoerd. Het was helemaal niet nodig, dat ze wisten welke jongen hem zo had geknepen en gestompt, en ook zijn jas had meegenomen. Van dat circus behoefde hij geen woord te praten. Geen woord! Dat was het beste. Alleen maar zeggen, wat hem voor de winkel van Meelsen was overkomen. Dat was genoeg.

HOOFDSTUK III

Naar huis

Appie zag er nu een beetje minder tegen op naar huis te gaan.

Kijk, moeder zou wel erg brommen over de jas. Ze zou zeker wel heel erg boos zijn op die vreemde jongen met zijn zwarte haren. Dat zou ze, maar . . . met hem, haar eigen jongen, zou ze vast medelijden hebben . . . omdat hij zo was mishandeld. En misschien bracht ze hem nu wel zelf naar school . . . zou ze voor hem aanbellen . . . om alles aan de bovenmeester te vertellen . . . en dan mocht hij vrij de school in . . . kreeg ook geen straf, geen straf, omdat hij te laat was. Want zie, meestal kregen de telaarcomers eerst een standje en dan nog strafwerk op de koop toe. Maar het zou met hem nu wel goed aflopen. 't Zou alles goed aflopen, alles!

En toch beefde Aps hart soms van angst, schreide het binnen in hem van verdriet en vrees.

Even keek hij in zijn hand.

Ja, daar zat nog wat bloed.

Hij spuwde erop en wreef toen de vochtige hand stevig langs zijn broek.

Nu was ze weer schoon.

Toen streek hij met de vingers langs zijn neus en mond. Nee, daar scheen niets meer te zitten.

Hij was bij huis, duwde tegen de deur, of ze ook open wilde gaan.

Nee, de deur zat goed dicht.

Hij belde aan.

Even gewacht. Daar ging ze open.

Moeder.

„Wat is dat?“ vroeg deze verwonderd. „Niet in school?“ en toen opeens nog meer verbaasd. „Maar jongen, wat zie je er uit? Wat is er gebeurd? Je gezicht zit vol bloed!“

Ze trok Ap de gang in en hij . . . hij sloeg zijn armen om haar middel, drukte zijn hoofd dicht tegen haar aan en begon hevig te snikken.

„Maar Appie . . . maar jongen!“ deed moeder ontsteld om zoveel verdriet, „wat scheelt er toch aan?“ En terwijl ze hem wat van zich afduwde: „Pas op, je smeert mijn jupon vol met bloed. Gauw, eerst je gezicht schoon wassen en dan . . .“

1-1

„Maar Appie . . . maar jongen?“

Moeder zei niet, wat er dan gebeuren moest. Ze trok Appie naar de keuken, daar werd hij flink gewassen, kreeg wat fris water te drinken en . . . Ap staakte zijn gejammer. Hij snikte alleen nog maar wat na.

Zus Catootje kwam met de kleine Hennie aan de hand uit de tuin de keuken in dribbelen. Met een der handjes op de rug, haar vier jaar oudere broer nieuwsgierig bekijkend, vroeg ze: „Ben je stout geweest, Appie? Heb jij straf van moeder gehad?“

Ap gaf geen antwoord. Hij snikte maar, nu en dan naar moeder kijkend, die de doek, waarmee het bloed van zijn gezicht was verwijderd, onder de kraan boven de gootsteen stond uit te spoelen.

„Nu,“ zei moeder, toen ze de doek buiten te drogen had gehangen, „nu zullen wij eens samen praten, jongetje. Niet langer snikken. Vertel op!“

Ap begon, maar niet bij het begin.

„Ik stond . . . ik stond,“ ving hij hortend en stotend

aan, „ik stond bij bij Meelsen voor het voor het raam en toen en ik had mijn jas mijn jas”

„Waar is je jas?” vroeg moeder, die nu eerst het kledingstuk miste.

„Weg!” jammerde Ap opeens luid.

„Weg?” herhaalde moeder met schrik. „Hoe kan dat? Gauw vertel op!”

„Gestolen!” schokte Ap.

„Wat zeg je, gestolen? Ze halen toch zo maar je jas niet van het lijf!”

„Ik had ik had 'm had 'm over mijn over mijn hoofd,” stotterde Ap.

„Over je hoofd?” vroeg moeder verbaasd.

„Ja, zo,” antwoordde Ap, terwijl hij met de handen wees, hoe hij zijn jas als een soort van kap had gebruikt.

„En toen?” drong moeder aan.

„Toen toen kwam er een jongen en die die”

„Die heeft hem van je hoofd afgetrokken en meegenomen?” vulde mevrouw Bongers ontsteld aan.

„Ja,” snikte Ap.

„En wat was dat voor een jongen?”

„Met zwart haar en met met met een werk werkkieel aan.”

„En wat nog meer?” drong moeder aan.

„'k Weet niet!”

„Had je die jongen al eer gezien?”

„Nee!” jokte Ap.

„En waarom heeft hij je je jas afgenomen? Ben je met 'm aan 't vechten geweest?”

„Nee! Ik had ik had mijn jas op op mijn hoofd, en”

„Ja, dat heb je al verteld,” onderbrak moeder ontevreden. „Had ik je niet gezegd, dat je je jas moest aantrekken? Ja, hè? Maar Ap stoort zich niet aan wat ik

zeg. En vertel eens, heb je het bestelboekje bij Dekkers gebracht?"

„Dat zat . . . dat zat" bracht Ap er met een benauwde stem uit, „dat zat in mijn jaszak."

„Nu nog mooier," viel moeder boos uit, „zeg op: wat is er verder gebeurd? Hoe kwam je aan dat bloed aan je gezicht?"

Die vraag maakte Ap heel erg in de war. Hij kon toch de volle waarheid niet vertellen! Nee, dat ging niet. Dan maar wat verzinnen, een beetje liegen. Maar wat en hoe?

Moeder werd ongeduldig. „Kun je niet praten?" vroeg ze boos. „Heb je uit je neus gebloed?"

„Ik weet niet . . . ik denk . . . ik denk uit mijn mond," gaf Ap ten antwoord.

„Hoe kwam dat?" drong moeder aan.

„Die jongen heeft me gestompt . . . heeft me . . . met mijn gezicht . . . met mijn gezicht tegen . . . tegen de ruit geduwd. Hij . . . heeft me geslagen, en . . . geschopt . . . hij . . . hij . . ."

Ap begon opeens zo hevig te snikken, dat hij er geen woord meer uit kon brengen.

Moeder begon medelijden met haar jongen te krijgen. Ze streek hem zacht over zijn haren en vroeg: „En dat deed die kwade jongen zo maar uit moedwil, zonder dat jij hem iets had gedaan?"

„Ja!" stemde Ap opgelucht toe.

„Het is schande," zei moeder verontwaardigd. „Zo'n ondeugd! Zo'n straatjongen! . . . Hoewel," vervolgde ze enkele ogenblikken later, „jij, Ap, jij bent ook niet helemaal zonder schuld. Jij had, toen je van huis ging, je jas moeten aantrekken, zoals ik je had gezegd. En jij had niet bij Meelsen voor het raam moeten gaan staan kijken. Ik had je gezegd: regelrecht naar de kruidenier met je boodschap en dan regelrecht naar school. Maar je hebt je eigen zin weer gevolgd. Je bent

ongehoorzaam geweest. Boontje komt om zijn loontje, jongetje. De Here straft het kwaad. Begrijp dat."

Met tranen in de ogen keek Ap zijn moeder aan, en hij dacht: „O, o, als ze toch eens alles wist, alles!"

Ap wilde nog iets zeggen, maar moeder voorkwam hem.

„Ik zal je Zondagse jas van boven halen," zei ze, „en dan gauw naar school."

„Naar school? Nu nog naar school?" begon Ap opeens te jammeren. „Het is al zo laat en, en ik durf niet! De meester . . . de meester zal me . . . Och nee . . . niet naar school. Ik durf niet!"

„Kalm maar, mannetje," bedaarde moeder. „Ik zal je wel naar school brengen, en ik zal de meester wel vertellen, waarom je zo laat bent."

Appie droogde zijn tranen.

Moeder haalde Aps jas, kleedde Catoetje en Hennie warmpjes aan, trok zelf haar mantel aan, zette haar hoed op, reed de kinderwagen naar buiten, en toen ze de twee kleinen in de wagen had geplaatst, ging de stoet op weg.

Ap, netjes in zijn Zondagse jas gepakt, stapte zwijgend naast moeder voort.

Hij zag erg op tegen het ogenblik, dat hij tegenover het hoofd van de school zou staan. Die kon soms de jongens zo streng aankijken. Die kon soms door een paar vragen leerlingen, die wat kwaads hadden uitgehaald, dwingen de volle waarheid te zeggen.

„Gelukkig, dat moeder bij mij is," dacht Ap. „Nu hoef ik niets te zeggen."

Ze naderden de winkel van Meelsen.

„Hier!" zei Appie, toen ze het raam passeerden.

„Ja hier! herhaalde Mevrouw Bongers. „Hier is het gebeurd, niet waar? Omdat jij ongehoorzaam bent geweest, niet gedaan hebt, wat je moeder je had gezegd."

Met een keek ze eens rond, of de jas misschien nog

hier of daar lag. Maar van de jas was niets te zien.

Ze stapten weer verder.

Op het trottoir was het thans veel minder druk dan een uur geleden. De schooljeugd zat in de schoolbanken en de kantoorheren en dames op hun krukken achter de bureaux.

Een eind voorbij Meelsen sloeg moeder met haar kinderen de zijstraat in, waar aan het eind Aps school stond. In diezelfde straat woonde ook kruidenier Dekkers.

Dekkers kreeg het eerst van allen een bezoek . . . om de bestelling.

Mevrouw Bongers noemde op, wat ze nodig had.

„Ik wou de winkelwaren nu zelf maar meenemen,” zei ze.

Terwijl ze wachtte tot de kruidenier een en ander in orde had gemaakt, vertelde ze wat haar Ap die morgen was overkomen.

„Foei, foei,” gromde Dekkers, terwijl hij schepte en woog. „De politie moest beter uitkijken, wat er op straat gebeurt. Ze moesten zulke straatjongens oppakken . . . in de gevangenis stoppen! . . . De dieven!”

Ap kreeg het er benauwd van: „hu . . . de gevangenis! . . . Was hij zelf ook niet een dief?”

Met schrikogen keek hij naar de bezige kruidenier.

„Ja, in de gevangenis!” herhaalde Dekkers. „Zulke ondeugden behoren achter de tralies . . . Ik heb soms ook zo'n last van dat geboefte!”

Toen opeens keek Dekkers langs zijn weegschaal Appie onderzoekend aan en vroeg: „Was zeker al een tamelijk grote jongen, die schavuit?”

Appie knikte.

„Wel zo groot als ik?”

Appie schudde „nee”.

„Een beetje kleiner dan?”

Ap knikte bevestigend.

Ap knikte
bevestigend.

„Praat dan toch, jongen!” gebood moeder Zeg ja, Dekkers, of nee, Dekkers!”

Appie beloofde het met een nieuwe knik.

De kruidenier zette, terwijl hij 'n zakje dichtmaakte, zijn onderzoek voort:

„Wat voor haar had die jongen?”

„Zwart, meneer,” gaf Appie ten antwoord.

„Krulhaar? Zoals je zusje daar?”

„Nee, meneer. Maar hij had het niet gekamd.”

„Juist, juist, juist!” zei de kruidenier goedkeurend.
„En wat had hij aan zijn lijf?”

„Een blauwe kiel, meneer. Er zat een grote scheur in.”

„Juist zo!” verklaarde Dekkers, „een scheur zeg je.”

En toen Appies moeder aankijkend zei hij: „Mevrouw, ik geloof, dat ik wel zo wat weet, wie uwes zoontje zo mishandeld heeft en zijn jas heeft gestolen. Dat wil zeggen, mevrouw: ik heb zo'n jongen een paar keer gezien en weet ook wel zowat, waar hij woont. Het is een ondeugd van een jongen. Als hij hier met z'n kornuiten langs komt, gooit hij altijd de deur open of haalt ander katekwaad uit. Die jongen is schoenmaker, geloof ik. En als hij 't is, dan woont hij in de Van

Wijkstraat. Daar zit een schoenmaker. Dat is een eind verder op, in het nieuwe gedeelte. Als ik uwes was, dan ging ik er eens heen. Die kwajongen zal wel een zoon of misschien een knechtje van de schoenmaker zijn. In alle geval, het is de moeite waard er eens heen te gaan om de jas van uwes zoontje, weet uwes. En als uwes de ondeugd dan ontdekt hebt, dan wou ik het wel graag weten, want die schavuit heeft laatst met het opengooien van mijn deur een ruit laten knappen. Kijk maar!"

Meteen wees Dekkers naar de bovenruit in zijn deur. Ja, daar zat 'n barst in, een grote barst, dwars door de ruit heen.

Terwijl Dekkers het vertelde, was hij hoe langer hoe bozer geworden. Zijn ogen stonden grimmig en met die grimmige ogen keek hij Ap aan. Dat vond Ap heel erg. Het maakte hem bang. Hij wou maar, dat moeder gauw de boodschappen inpakte en ging.

Eindelijk kwam het zo ver.

Appie en Catoetje en Hennie kregen nog een suikertje van Dekkers en daar ging de stoet. Nu op school aan.

Halverwege de straat stond een kerk.

Appie keek op de klok. Maar hij kon uit de malle wijzers niet wijs worden.

„Hoe laat is het, moeder?" vroeg hij.

„Over tien, jongen, een heel eind over tien. Bijna half elf. Ik moet voortmaken. Als vader tegen halfeen van de trein thuis komt, dan moet het eten klaar staan."

Appie dacht niet aan eten. Appie dacht aan de school, aan de meester, de bovenmeester. Een standje zou meester nu wel niet geven. O nee! Als moeder alles vertelde, zoals ze het bij Dekkers had gedaan, dan dan zou meester medelijden met hem hebben, precies als Dekkers. En als de kinderen in de klas het daarna hoorden, dan zouden ze allemaal ook medelijden met

hem hebben. En . . . wat zouden ze allemaal naar hem kijken!

Moeder schoof de kinderwagen het schoolpad op.
Ze trok aan de bel.

Sjonge, wat klonk die bel vreemd en hard, nu het zo stil was.

Daar ging de deur open en . . . daar stond de bovenmeester zelf.

„Mijnheer,” begon moeder onmiddellijk, „ik breng Appie zelf maar even op school. Het is vanmorgen wat in de war gelopen met hem. Daardoor is hij wat laat.”

J.L.

Meteen keek hij
Appie goed aan.

„Ja, laat is het,” stemde het hoofd der school toe, „dicht bij half elf.”

Meteen keek hij Appie eens goed aan. Ja, ja, dat was een jongetje van zijn school. Kort geleden gekomen. Enkele maanden geleden. Maar hoe dat jongetje heette, wist de bovenmeester zo gauw niet. Ja, Appie heette hij van zijn voor- naam, maar zijn achternaam, nee, die was meester helemaal ontschoten. Hij had ook zo veel, zo heel veel leerlingen op zijn school!

„Is er wat bijzonders met uw zoontje, mevrouw?” vroeg hij.

„Ja, mijnheer. Daarom breng ik hem juist zelf. Appie is van morgen op tijd van huis gegaan. Hij had gemakkelijk een kwartiertje eer dan nodig is op de speelplaats kunnen zijn. Maar onderweg heeft hij bij een bakker een poosje voor het raam staan kijken naar de koekjes en taartjes natuurlijk . . . en . . .” Opeens hield moeder op, want Ap trok haar zo hard aan de mouw van haar mantel, dat ze bang was voor scheuren.

„Wat moet je?” vroeg ze, Ap verstoord aankijkend.

„Moet moeder niet vertellen,” fluisterde hij.

„Moet ik wel vertellen,” besliste moeder „Kijk eens, mijnheer,” ging ze verder, „als Ap stil doorgelopen was, zoals ik hem had gezegd, dan zou hem dat voor veel narigheid hebben bewaard. Want toen hij voor dat bakkersraam stond te kijken, heeft een grote jongen hem mishandeld, zonder reden geslagen en gestompt en ten slotte zijn jas meegenomen. Toen Appie thuis kwam zat zijn mond en kin vol bloed. En zijn jas was natuurlijk weg.”

„Dat is erg!” vond het hoofd der school. „En weet u welke jongen dat gedaan heeft?”

„Nee, mijnheer. Ap zegt, dat hij zwart haar had en een gescheurde werkkieel aan had.”

Mijnheer haalde zijn schouders op. Er waren zoveel jongens met zwart haar en er waren gescheurde werkkieken genoeg.

„Nu,” zei mijnheer. „Ap moet maar naar zijn klas gaan. Ik zal zijn onderwijzer wel vertellen, waarom hij zo laat is.”

Appie kreeg een wenk en hij glipte gauw langs de hoofdonderwijzer de gang in.

Mijnheer groette mevrouw Bongers, en daarmee scheen het gebeurde afgelopen.

Haastig schoot moeder Bongers de wagen met haar twee kinderen over het schoolplein naar de uitgang. Ze wou de verloren tijd inhalen. Maar nauwelijks op straat bleef ze peinzend staan.

Zou ze naar die schoenmakersjongen in de Van Wijkstraat gaan zoeken, ja of nee?

„Nee,” besloot ze na enkele ogenblikken te hebben nagedacht. „Wie weet, hoe ver de Van Wijkstraat nog van hier is, en dan, het is de vraag, of Dekkers de juiste jongen wel op het oog heeft.”

Vlug de wagen voor zich uit duwend stapte ze nu op huis aan.

HOOFDSTUK IV

Het boze geweten

Even na twaalf kwam mijnheer Bongers thuis om te eten.

Onmiddellijk vertelde moeder hem, wat er met Ap was gebeurd.

Over zijn ongehoorzaamheid zweeg ze. Alleen over dat erge: hoe zo'n grote, ondeugende jongen Ap had mishandeld en hem zijn jas had afgenomen.

„Maar dat is verschrikkelijk,” vond vader. „Had onze Ap werkelijk bloed aan zijn gezicht?”

„Ja, dat zeg ik toch . . . en zijn jas is weg . . . gestolen!”

„En ben je niet dadelijk naar het politie-bureau gelopen . . . om het aan te geven?”

Nee, dat had mevrouw Bongers niet gedaan. Ze had het te druk gehad en er eigenlijk ook niet aan gedacht.

„Had ik dat dan moeten doen?” vroeg ze.

„Wel natuurlijk,” verklaarde vader. „Het gaat toch niet aan, dat zo'n strop van een jongen onze Ap zo maar straffeloos mishandelt en dan zijn jas nog meeneemt. Maar laten we wat voortmaken met het eten.”

„Wou je dan nog naar het politie-bureau?”

„Beslist! Kunnen de agenten eens uitzoeken, wie de schuldige is. En die jas moet terecht komen! Het is geen oud ding, geen lor, maar . . .”

„Goed, goed!” vond moeder. Ze haastte zich naar de keuken om het middagmaal verder in gereedheid te brengen.

Juist kwam Appie uit school thuis.

Vader trok hem naar zich toe, keek hem eens goed aan.

Nee, van een afschuwelijke mishandeling was niets te merken.

Ap zag er even fris en welvarend uit als anders.

„En hoe is het nu met je, mijn jongen?” vroeg vader belangstellend.

„Goed, vader,” antwoordde Appie.

„Ergens nog pijn?”

„Nee, vader.”

„Gelukkig. Maar vertel eens, had je je die jongen niet van het lijf kunnen houden?”

... en daar begon Ap zijn verhaal opnieuw.

„O nee, vader. Hij was zo sterk! Hij was . . .” en daar begon Ap zijn verhaal opnieuw.

Hij had het die morgen al verscheiden keren verteld. Eerst aan moeder, later aan de meester van zijn klas, toen aan een paar van zijn medescholieren op weg naar huis en, telkens had hij het wat aangedikt. Het was hoe langer hoe mooier geworden. Hij paste wel op, dat hij geen enkel woord kwaad

van zichzelf er bijvoegde. En nu hij vader het verhaal moest doen, raakte hij eerst recht op dreef. Er was immers niets op tegen om te vertellen, dat die jongen hem had gestompt en getrapt.

„En deed je daar maar niets op terug?” vroeg vader.

„Jawel, vader, ik wou . . . ik wou hem . . .”

„Ja, wat je wou, kan me niet schelen,” viel vader in.

„Ik vraag wat jijzelf terug hebt gedaan.”

„Niets!”

„En waren er geen mensen, die je kwamen helpen?”

„Nee, vader. Ja toch, een oude juffrouw. Die zei tegen die jongen, dat hij moest ophouden. Maar dat hielp niets.”

„Nou,” besloot vader, „eerst eten en dan gaan we samen naar het politie-bureau.”

Daar schrok Ap toch heus van. Hij was bang voor alles wat maar iets met politie te maken had.

„Maar . . . maar . . . begon hij, „ik heb niets gedaan, vader. Dan behoef ik toch niet naar het politiebureau.”

„Jij gaat mee!” besliste vader. „Jij gaat daar alles precies zo vertellen als je het mij hebt gedaan. De politie moet dat weten. Ze moet de ondeugd straffen.”

Ap hoorde het met een benepen hart aan, want zie, als de politie de ondeugd straffen moest, dan zou hij er zelf ook niet best afkomen. Tenminste . . . als . . . de politie ontdekte, wat hij had gedaan. Maar gelukkig, daar wist ze niets van en hij zou het ook niet vertellen. En daarom, de politie zou hem niets doen, niets! Helemaal niets! En als hij nu straks met vader naar het bureau ging, dan zou hij wel zorgen, dat hij over het circus zweeg.

Moeder kwam met de middagpot binnen.

De maaltijd kon beginnen.

„Handen samen en ogen dicht, kinderen,” gebood vader.

Als naar gewoonte zei Ap zijn gebed op. Daarna Catootje. Kleine Hennie zat alleen maar met de handjes samen. Later, als ze ouder was, dan moest ze op haar beurt precies doen als Ap en Catootje thans. Nu nog niet. Toen Catootje „amen” had gezegd, bad vader. Hij dankte God voor de zegeningen en de hulp, die hij en de zijnen sinds de morgen mochten ontvangen. Hij dankte voor de spijsen, die gereed stonden om te worden genuttigd. Maar ook bad hij om vergeving van zonden, om de genade van de Here Jezus Christus, Zijn liefde en ontferming. „Leer ons”, zo bad vader, „al onze zonden U voor te leggen, o Here. Laten we niets voor U verborgen houden. Voor U liggen alle dingen openbaar en bloot.”

Ap had vader die woorden herhaalde keren al horen bidden, doch nooit waren ze hem zo opgevallen als deze keer. En nog nooit hadden ze zo'n bang gevoel in zijn hart gewekt als nu.

Terwijl Ap zat te eten, moest hij telkens weer aan die woorden denken. Soms hield hij zijn vork al maar stijf in de hand en staarde bewegeloos over de tafel, tot moeder waarschuwde: „Allo Ap, schiet op! Je moet nog met vader mee.”

Dan beefde Aps hand. Want, ach, dat politie-bureau. Als hij daar maar niet naar toe behoefde te gaan. Wie weet, wat ze hem daar al niet vragen zouden. En moest hij dan alles maar zeggen? Alles vertellen?.... Alles? Nee, dat deed hij vast niet! De politie wist toch niet of hij wel alles vertelde. Voor God lagen alle dingen open en bloot. Die wist alles, alles, maar de politie o nee! Doch de angst voor de politie deed Appies hart opeens heel erg kloppen, toen moeder haar man vertelde, dat volgens de kruidenier die jassendief waarschijnlijk een schoenmakersjongen uit de Van Wijkstraat was.

„De Van Wijkstraat,” vroeg mijnheer Bongers, „waar is die ergens?”

„Ja net, waar is die ergens?” herhaalde moeder de vraag. „Zal wel een eind verder het nieuwe gedeelte van de stad in zijn.”

Mijnheer Bongers haalde de schouders op.

„Daar weet ik helemaal geen weg,” erkende hij wat brommig. „Afijn, ik zal het op het politie-bureau zeggen. Het geeft tenminste enige aanwijzing.” En om het goed in zijn geheugen op te nemen, mompelde hij zacht voor zich heen: „Van Wijkstraat — een schoenmakersjongen.”

Ap werkte met moeite zijn laatste hapje naar binnen. Onrustig draaide hij op zijn stoel.

Zo aanstonds zou vader een hoofdstuk uit de Bijbel voorlezen. Als dat gebeurd was, dan gingen ze danken, en daarna

Appie was bang voor dat „daarna”.

Ach, als hij nu maar niet mee moest naar het politiebureau om te vertellen, wat er bij Meelsen voor het raam was gebeurd en hoe die jongen er uitzag en wat die jongen gedaan had en dat die jongen zijn jas gestolen had. O, o, als dat nu maar eens niet hoefde.

Hij werd hoe langer hoe onrustiger. De gedachte, dat de politie de zwartkop ontdekken mocht, joeg hem zo'n schrik aan, dat hij er van beefde. Want als ze hem vonden, dan dan kwam het ook uit, dat ze samen daar achterin het circus gestolen hadden, en dat hij

„Stil zitten. Appie, luisteren!” waarschuwde moeder. „Vader gaat lezen.”

Appie hield zich stijf, keek strak naar alles wat vader deed. Hij zag vader de Bijbel van het boekenrekje nemen; zag hoe vader het hoofdstuk overzag; het even voor zichzelf vluchtig doorlas; hoorde, dat vader zei: „We lezen over de eerste discipelen van Jezus.”

Appie verschikte zich een beetje op zijn stoel, keek strak naar vader, want hij wilde werkelijk luisteren.

Vader las:

„Des anderen daags wederom stond Johannes en twee van zijn discipelen. En ziende op Jezus daar wandelende, zeide hij: Ziet het Lam Gods!

En die twee discipelen hoorden hem dat spreken, en zij volgden Jezus.

En Jezus zich omkerende en ziende hen volgen, zeide tot hen: Wat zoekt gij?

En zij zeiden

Verder verstond Ap het al niet meer. Zijn gedachten waren weer afgedwaald. Hij was weer met heel andere

In zijn verbeelding zat hij op het politiebureau, recht tegenover de commissaris.

dingen bezig. Hij dacht aan zijn jas en aan de zwartkop, aan het circus en aan het politie-bureau. O, dat politiebureau! Wat hij daar schrik voor had! Omdat hij bang was, dat ze daar zouden ontdekken, wat hijzelf had uitgevoerd.

Onrustig keek hij naar vader daar recht tegenover hem.

Met gebogen hoofd zat vader en las met eerbied. Maar Ap hoorde er nu niets meer van en hij zag eindelijk zelfs vader niet meer. In zijn verbeelding zat hij op het politiebureau, recht tegenover de commissaris. En die keek hem streng aan. En die deed hem met harde stem allerlei vragen, gevaarlijke vragen of hij die jongen met dat zwarte haar ook kende of hij hem vroeger al eens ergens gezien had, en zo meer.

En in zijn gedachten gaf Appie op elke vraag een flink antwoord: de zwartkop oh, die kende hij helemaal niet en hij had hem nog nooit gezien, nooit!

Ha, hij zou best weten, wat hij zeggen en zwijgen moest. De commissaris zou hem niet krijgen. Vast niet! De man wist immers toch niets! Waarvoor zou hij zich dan ongerust maken? Was helemaal niet nodig.

En toch . . . en toch . . . als die zwartkop in de Van Wijkstraat woonde en als de politie hem daar vond, dan . . ., dan . . .

Met een schokje schikte Ap zich recht. Vooruit, hij wou er niet meer aan denken . . . Helemaal niet meer . . . niet aan zijn jas . . . niet aan de zwartkop . . . niet meer aan het circus en het allerminst aan de commissaris. Die kon voor zijn part naar de maan lopen. Nee, nee, hij wou aan niets meer denken, hij wou luisteren naar de geschiedenis van de eerste discipelen van Jezus. En Appie luisterde.

Vader las:

„En Jezus zag Nathanaël tot zich komen, en zeide van hem: Zie, waarlijk een Israëliet in welke geen bedrog is.

Nathanaël zeide tot Hem: Van waar kent Gij mij?

Jezus antwoordde en zeide tot hem: Eer u Filippus riep, daar gij onder de vijgeboom waart, zag ik u.”

Wat vader daarna verder las, drong niet meer tot Ap door.

Hij dacht aan de geschiedenis van Nathanaël.

Nog kort geleden had meester die op school verteld. Verduidelijkend had meester ze verteld, begrijpelijk voor zijn leerlingen. Meester had gezegd, dat de Here Jezus die vrome Jood heel goed had gezien, al stond hij ook nog zo goed verscholen tussen het dicht gebladerte van een bosje, heel, heel ver van Jezus af. Toch had de Here Nathanaël daar zien bidden . . . bidden in het verborgene . . . Jezus had zelfs zijn woorden verstaan . . . zijn zuchten gehoord . . . om rust . . . om vrede voor zijn hart. De Heiland wist, dat dit ernst was van Nathanaël. De Heiland wist het altijd, als iemand — ook een kind — Hem bad om rust en om vrede. De Here Jezus hoorde alle gebeden, de gebeden

van grote mensen en ook van kinderen. Hij hoorde alles en . . . zag alles. Niets bleef voor de Heiland verborgen, niets! Als er een klaagde, zo had meester gezegd, hoorde Hij het. Als er een om hulp riep, hoorde Hij het. Als er een Hem loofde en prees in zijn gebed of door een lied, Hij hoorde het. Hij hoorde alles, merkte alles. Niets bleef voor Hem verborgen: ook het liegen en bedriegen niet, noch het verbergen van de waarheid, en dus . . . de Here Jezus wist precies, wat elke jongen en elk meisje deed. Hij, de Alwetende, wist ook wat hij, Appie Bongers had uitgevoerd. Kijk, tegenover de commissaris van politie kon men nog wel wat verzwijgen. Als je je mond maar dicht hield. Maar voor de Here Jezus, nee! Voor Die lagen alle dingen open en bloot. O, o . . . als hij nu eens voor de Here verschijnen moest, als . . . als . . .

Ap schrok op uit zijn beangstigend denken: vader sloot de Bijbel en zei: „We zullen danken.”

Toen het dankgebed was geëindigd, vroeg moeder: „Zeg man, zou je even bij de loodgieter willen aanlopen. De keukenkraan lekt verschrikkelijk en de waterspoeling op de W.C. werkt ook niet goed. Dat moet bepaald eens nagekeken worden. Hoe eer hoe liever.”

„Nou, nou,” bromde vader Bongers, „je draagt me heel wat karweitjes op. Eerst naar het politie-bureau en dan naar de loodgieter. 't Is me wat!”

„Wou je,” vroeg moeder, „dan nu al direct naar de politie?”

„Ja, natuurlijk,” antwoordde mijnheer Bongers. „Je moet nooit lang wachten met zulke dingen. Je moet een dief geen tijd laten om het gestolene van de hand te doen of weg te stoppen.”

Moeder knikte. „En,” vroeg ze, „zal Ap met je mee, ja of nee?”

Vader dacht even na, keek op zijn horloge, en zei toen: „Nou, laat hij dat niet doen. Het is een hele om-

weg voor de jongen. Hij zou er vast weer te laat door op school komen. Van morgen is er ook al niet veel van het leren terecht gekomen. En daarom . . . Appie moet zijn eigen weg maar gaan. Ik weet nu hoe de zaak in elkaar zit en dat zal ik de heren op het politiebureau wel aan het verstand brengen. Veel aanwijzingen heb ik niet: een jongen met dik zwart haar, misschien een schoenmakertje uit de Van Wijkstraat en . . ."

Wel een hoofd kleiner,
maar hij was dik en breed.

Vader keek Ap vragend aan.
„Een blauwe werkkieel aan met een grote scheur er in,” vulde Appie aan.
„Juist, juist!” keurde vader goed.
„En wat nog meer?”
Ap haalde zijn schouders op.
„Dus je weet niet meer?”
„Nee, vader.”
„Vertel dan maar eens: had hij schoenen of klompen aan de voeten?”

„Schoenen.”
„Een bruine of een zwarte of een grijze broek?”

Appie keek even in de lucht, precies of hij daar de broek ergens hoopte te zien.

„Nou,” drong vader aan, „hoe is 't?”

„'k Weet het niet,” erkende Ap.

„Dan wat anders. Je zei, dat het een grote jongen was. Wel zo groot als ik?”

„O nee! Wel een hoofd kleiner, maar hij was dik en breed, en, o ja, hij had een grote pukkel . . . nee, een puist . . . nee, het was een . . . een grote wrat of zo iets op zijn kin zitten.”

„Zo, nu, ik weet dan toch wat,” besloot vader. „We zullen zien, wat we er van maken. 't Voornaamste is, dat we de jas terug krijgen.”

Vader ging en Appie slaakte een zucht van verlichting.

Gelukkig, hij hoefde niet mee naar het politie-bureau, hoefde zich niet bang te maken voor gevaarlijke vragen van de commissaris. Liegen was nu helemaal niet nodig, nee! Nu tenminste niet maar zie als de politie de zwartkop werkelijk eens te pakken kreeg en als die dan alles ging vertellen, alles, alles, dan dan liep het vast toch nog mis. En daarom was het dan ook maar te hopen, dat de politie de zwartkop niet te pakken kreeg. Dan kwam de jas wel niet terecht, maar dat was toch ook lang niet zo erg als dat vader en moeder er achter kwamen, wat hij met die gemene, vuile jongen in het circus had uitgevoerd. En een jas, nou, moeder kon best een andere jas voor hem kopen, best! Jammer, dat hij aan vader had verteld, dat die zwartkop zo'n raar vuil ding aan zijn kin had zitten. Zo iets in je gezicht liep altijd erg in het oog. Dat was een herkenningsteken. En als vader dat aan de politie zei, dan zouden ze daar vast en zeker goed op letten. Dom toch, erg dom, dat hij ervan gepraat had. Dom! En jammer, dat Dekkers gezegd had, waar de zwartkop woonde.

Ap stapte naar school, de Zondagse jas aan.

Er viel een enkele druppel regen. De wind begon wat aan te wakkeren: onaangenaam buiig weer.

Ap had er geen last van. Hij merkte het nauwelijks.

Stevig stapte hij door, al maar dicht langs de huizen.

Al gaande begon hij een deuntje te fluiten.

Het leek of hij opeens schik in zijn leven had gekregen, precies of er iets was gebeurd om blij mee te zijn.

Voor een deel was dat ook zo kijk, hij behoefde met vader niet mee naar het politie-bureau. Evenwel dat hij zo vrolijk deed, was meest om de vrees en bang-

heid in zijn hart te onderdrukken. Want rustig was het daar binnen in hem helemaal niet.

Toen hij bij het winkelraam van bakker Meelsen kwam, was het met zijn gemaakte vrolijkheid gedaan.

Opeens stond alles, wat er die morgen gebeurd was, voor zijn geest, en tegelijk kwam de gedachte in hem op, dat er Eén was, die alles wist. Die Ene was niet een mens, nee! Het was de Here Jezus, die eens tot Nathanaël zei: „Eer u Filippus riep, terwijl gij onder de vijgeboom waart, zag ik u.” Voor Filippus was het helemaal niet erg geweest, dat de Heiland hem zag, helemaal niet!

Filippus deed geen kwaad. Filippus bad. Maar, zie je, wat hij, Appie Bongers, wat hij had uitgevoerd, dat was slecht geweest, dat was zonde. Daarmede had hij de Here bedroefd, en . . . daarmede had hij straf verdiend.

Weg was Aps vrolijkheid.

Haastig liep hij nu voort, al haastiger, precies of hij zijn gedachten wilde ontvluchten. Maar het hielp allemaal niets. Bij iedere stap dreunde het in zijn hoofd, als een versregel, die hij goed van buiten wilde leren: „daar gij onder de vijgeboom waart, zag ik u . . . daar gij onder de vijgeboom waart, zag ik u.”

Voor Ap werd die vijgeboom een heel ander ding. Die boom werd het grote, grauwe circus op de Markt en daar deed hij heel anders dan Filippus, want hij nam er, wat hem niet toebehoorde. Hij was een dief. Dat zag de Here Jezus. Dat wist de Here dus goed en daarom, als de Here hem iets zeggen wilde, net als Hij Filippus deed, dan zou het dit zijn: „Ap Bongers, toen jij daar in het circus op de Markt was, zag ik je.”

Tegelijk zouden dan de ogen van de Here hem streng en verwijtend aankijken.

Verre van opgewekt stapte Ap de speelplaats van de school op. Maar toen hij, ondanks het regenachtige

weer en ondanks zijn Zondagse jas al spoedig deelnam aan het luidruchtig en wilde spel van zijn schoolkameraden, vergat hij, wat hem zo even geleden nog had beangstigd. En onder de lessen dacht hij er ook niet meer aan. Aandachtig luisterde hij naar meesters verhaal over „Daniël in de leeuwenkuil.” Ingespannen werkte hij aan zijn sommen en taalwerk, en toen klokke vier uur de school uitging, scheen Appie helemaal vergeten te zijn, dat hij zijn daagse jas kwijt was en dat hij zich bij het begin van de dag aan minder mooie dingen had schuldig gemaakt.

Tussen Jan Verkroost en Pauwtje Visser, twee van zijn schoolmakers, die 'n heel eind met hem dezelfde weg moesten gaan om thuis te komen, stapte hij gemoedig voort.

Opeens trok Pauwtje hem aan de mouw van zijn jas en zei: „Zeg, wat heb jij een mooie jekker aan. Zeker een nieuwe?”

„Bijna nieuw,” antwoordde Ap . . . „is eigenlijk mijn Zondagse. Mijn doorde-weekse is gestolen.”

„Gestolen?” herhaalden Jan en Pauwtje tegelijk met 'n ongelovig gezicht.

„Ja, gestolen. Van morgen, onderweg naar school. Daardoor was ik zo laat.”

Zonder dat de jongens behoefden te vragen, begon Appie het verhaal van zijn „gestolen jas” in geuren en kleuren te vertellen. Hij liet daarbij heel wat weg, maar deed er ook heel wat bij. De zwartkop was de grote boosdoener en Ap zelf een onschuldig lammetje.

„Zeg, wat heb jij een mooie jekker aan.”

„En heb jij hem er niet flink wat opgegeven?” vroeg Jan Verkroost.

„Ach jò, daar had ik geen kans voor. Hij liep zo hard als een haas.”

„Nou,” stelde Jan vast. „Ik zou hem wel hebben ingehaald en dan reken er op, dat ie er dan van zou hebben gelust.”

„Ik heb hem nog wel een paar trappen tegen zijn buik gegeven,” hield Ap zich dapper. „Toen liet die gemene aap me van zelf los. Maar mijn jas, zie je, die ben ik kwijt.”

„Voor goed!” oordeelde Jan Verkroost.

„Nog niet zo heel zeker,” wierp Ap tegen. „Misschien dat mijn vader ze nog terug krijgt. Vader is het gaan aangeven op het politie-bureau van middag, direct na het eten. Eerst zou ik mee, maar vader vond het later beter, dat ik naar school ging Had ik anders graag gedaan,” jokte Ap. „Zo'n keertje mee naar het politie-bureau zou wel leuk geweest zijn.”

Dat vonden Jan Verkroost en Pauwtje Visser ook.

Vanzelf kwam toen het gesprek over politie-agenten, voor wie geen van drieën bang heette te zijn. Doch toen er opeens een grote, forse agent hen over het trottoir tegemoet kwam en deze het drietal zonder enige bedoeling een beetje straf aankeek, zwegen ze vol ontzag en maakten ze gauw ruim baan.

Bij een groot kledingmagazijn op de hoek van de straat sloegen Jan en Pauwtje links af. Appie zette zijn tocht alleen voort.

HOOFDSTUK V

Waarschuwende stemmen

Na een minuut of tien was hij thuis.

Het begon juist te regenen.

„Hier ben ik, moe,” kondigde Ap zijn komst aan.

„Net voor de regen binnen . . . Fijn voor mijn Zondagse jas.”

„Ja,” stemde moeder toe. „Als je maar niet denkt, dat het je alle dagen zo met het weer zal meelopen. 't Kan morgen wel regenen dat het giet . . . afijn, ik hoop maar, dat je andere jas nog terecht komt. 'k Ben benieuwd, wat vader straks te vertellen heeft.”

Onderwijl ze het zei, deed ze hopeloze pogingen om de met een straaltje lekkende waterkraan dicht te draaien.

„Die kraan, die kraan toch!” zuchtte ze verdrietig.
„Alles spettert nat!”

Precies zes uur trad mijnheer Bongers binnen.

„En?” vroeg zijn vrouw onmiddellijk, „heb je aan de loodgieter gedacht?”

„Zeker, vrouw. Morgen in de loop van de dag komt hij. Vandaag had hij geen tijd.”

„En?” kwam moeder met een tweede vraag: „wat zeiden ze op het politie-bureau?”

„Niet veel,” antwoordde mijnheer. „Ik trof een inspecteur. Die heb 'k de zaak zo duidelijk mogelijk uiteengezet, en hij heeft me toen beloofd een nauwkeurig onderzoek te zullen instellen. Afwachten dus maar. Zeer waarschijnlijk moet Ap morgen of zo op 't bureau komen.”

Van dit laatste schrok Appie toch wel een beetje.

Hij keek zijn moeder eens aan en ondanks zijn schrik, merkte hij, dat ze erg teleurgesteld was. Ze had gehoopt, dat vader met de boodschap thuisgekomen zou zijn: „Nu vrouw, 't komt met Aps jas best in orde”. Maar zo'n boodschap bracht de heer Bongers nu juist niet mee.

„Ik denk,” zei moeder met 'n bedrukt gezicht, „ik denk, dat de jas voorgoed weg is.”

Met dat ze 't zei, werd er gebeld.

„Toe Ap,” verzocht ze, „ga eens even zien, wat er is.”

Ap haastte zich naar de voordeur.

Hij keek een beetje vreemd op, toen hij daar opeens kruidenier Dekkers voor zich zag staan. Dekkers keek nu niet streng en boos. Z'n gezicht stond vriendelijk als een zonnetje. Hij lachte zelfs en . . . balanceerde vrolijk 'n pakje van de ene in de andere hand.

„Zo, jongeheer,” begon de kruidenier, „is uwes moeder ook even te spreken?”

„Jawel,” antwoordde Ap, en zich omkerend riep hij luid naar binnen: „Moeder, moeder! Hier is de kruidenier. Hij wil u spreken!”

Moeder kwam naar voren, vader met Catootje en Hennie aan de hand achter haar aan.

„Wat is er, Dekkers?” vroeg mevrouw Bongers.

„Ja zie, mevrouw,” begon Dekkers de oorzaak van zijn komst toe te lichten, „uwes zult wel denken, wat moet de kruidenier nu op zo'n ongewoon uur. Maar uwes moet weten, dat ik hier 'n pakje heb, dat een uurtje geleden bij me is gebracht.”

Dekkers hield 't pakje recht voor zich uit, of hij zeggen wilde: „Pak maar aan, mevrouw.” Doch mevrouw Bongers greep niet toe. Wat moest ze met dat pakje? Ze had toch immers niets besteld?

„Ja, ziet uwes,” vervolgde de kruidenier, terwijl hij al maar 't pakje voor zich uit hield. „Een meisje bracht

't me Ik vroeg van wie 't kwam, maar 't nest gaf me niet eens antwoord. Ze legde 't voor me op de toonbank, en toen in een wip was ze weg de deur uit Nou, toen heb ik 't pakje maar los gemaakt en nu moet u maar eens zien, wat er in zit."

„Maar, maar," verzette zich mevrouw Bongers, „als dat pakje bij u is bezorgd, dan is 't niet voor mij, maar voor u en dus"

Dekkers begon te schaterlachen, en Ap vond opeens de kruidenier verbazend leuk. Wat keek de man nu guitig en wat deed hij grappig. „Nou, mevrouw," hield Dekkers lachend vol, „neem uwes 't nou maar aan, ha, ha, ha. Uwes zult er heus erg blij mee zijn. Kijk maar 's gauw, wat er in zit."

Dekkers hield 't pakje recht voor zich uit.

Toen nam mevrouw Bongers 't pakje aan, maakte het touwtje los, wikkelde 't papier open en „De jas, Aps jas!" riep ze opeens verwonderd, „en en," voegde ze er vrolijk bij, „'t bestelboekje ook al. Hoe is 't mogelijk? Zie 's man?"

„Verbazend!" zei mijnheer Bongers. „Wie had dat nu durven denken?"

„Ja net, ja net!" stemde Dekkers lachend toe. „Toen ik 't pak los maakte, begreep ik er eerst niets van. Maar toen ineens schoot me te binnen, wat uwes,

mevrouw, me van morgen had verteld. En toen ik 't bestelboekje zag, was ik ineens helemaal uit de droom. Want zie, uwes naam staat er op, zie maar: mevrouw Bongers. En waarom hebben ze nou dat pakje bij mij bezorgd? Omdat er niet op staat, waar uwes woont, maar wel mijn adres. Kijk uwes maar, hier staat 't duidelijk: A. Dekkers, in kruidenierswaren, Molenstraat 18, enne ze zullen wel gedacht hebben, dat ik er nu wel verder voor zou zorgen."

„Juist, juist!" stemde mijnheer Bongers toe. „Ik denk, dat die zogenaamde jassendief spijt van z'n verkeerde daad heeft gekregen. En dan moet ik zeggen, dat hij 't slim heeft overlegd. Intussen ben ik blij voor de jongen zelf. 't Doet me meer plezier, dan dat de jas terug is."

Ap keek zijn vader aan.

„Ja jongen," bevestigde vader, terwijl hij Ap over de haren streek, „een goed geweten is meer waard dan goud."

„Nou," brak Dekkers 't gesprek af, „ik moet gaan. „'k Heb thuis nog heel wat te doen. Dag mevrouw, dag meneer, dag jongeheer!"

De kruidenier tikte aan zijn hoed, greep zijn rijwiel en daar peddelde hij heen.

„Dat is gelukkig weer in orde," zei mevrouw Bongers, terwijl ze de straatdeur dicht deed.

„Ja, gelukkig," stemde vader toe, „enne na 't boterham-eten ga 'k direct naar 't politiebureau om te zeggen, dat de jas terecht is. Dan hoeft de politie verder geen moeite te doen om de dader op te sporen. Die jongen heeft getoond, dat hij zijn verkeerde daad weer goed wilde maken, en wij, wij moeten weten te vergeten en te vergeven."

Vader stapte de huiskamer binnen, zette zich op 'n stoel en trok eerst Hennie en toen Catootje op z'n knie. Dat gaf een vrolijk spel: paardje rijden.

Moeder spreidde intussen 'n wit laken over de tafel en begon de dis in orde te maken.

Ap, in 'n hoekje bij 't raam gezeten, keek in een platenboek. Maar van de platen zag hij niet veel. Hij dacht aan wat zo even geleden gebeurd was en aan hetgeen vader zo pas had gezegd. Opeens schoot hem de tekst te binnen, die hij de vorige week voor de Zondagsschool had geleerd, en zacht voor zich heen prevelde hij: „Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn, maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen¹⁾).

Toen hij de vorige week die tekst zat te leren, had hij de betekenis ervan niet al te best gevat. Eigenlijk had hij er weinig aandacht aan geschonken. Het ging hem er toen om, om die regels uit het Boek der Spreuken zonder haperen te kunnen opzeggen. Maar nu ze werden hem opeens heel duidelijk. Ze zeiden hem iets Ze waarschuwden hem Zie, die groezele zwartkop had, wat hij misdeed, zoveel mogelijk weer goed gemaakt hij zorgde, dat de jas weer in handen van de wettige eigenaar kwam. Die zwartkop erkende verkeerd te hebben gedaan. 't Was net of hij er mee wilde zeggen: „Zo iets zal me niet meer gebeuren.” Die onbekende jongen beleed zijn kwaad en wilde het voortaan nalaten en daarom hij zou met barmhartigheid behandeld worden. Om te beginnen zou vader zo aanstonds naar 't politiebureau gaan om te zeggen, dat ze daar maar niet verder naar de jongen moesten zoeken, omdat omdat Zie, die jongen was beter dan hij, Appie Bongers Wat had hijzelf gedaan? Wat? Hij had zijn vader en moeder voorgelogen Hij had ze bedrogen was ongehoorzaam geweest Hij had gedaan of hij regelrecht naar school ging en was naar de Markt gegaan naar

¹⁾ Spreuken 28 : 13.

't circus het circus, waar moeder hem zo tegen gewaarschuwd had. O, als ze eens wisten, wat hij in dat circus had uitgevoerd. En o, als ze eens wisten, dat hij van de zwartkop meer kwaad had verteld, dan deze hem gedaan had. Zie, de Here God wist het alles alles maar hij zou de Here ook om vergeving vragen. Ja, dat zou hij van avond voor hij zijn bed in stapte Dan zou de Here ook wel barmhartig voor hem zijn maar hoe moest dat nu met vader en vooral met moeder? Moest hij hun ook zeggen, dat hij z'n eigen verkeerde wil had doorgedreven? dat hij gelogen had? en dat hij een dief was, echt een dief?"

Appie voelde, dat 't nog moeilijker voor hem was, vader en moeder alles te bekennen dan de Here God. En toch, het moest, beide moest gebeuren, want die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn. Dat stond in de Bijbel! Dat was dus een woord van de Here, een waarschuwing.

Ap schrok op.

Moeder had 'm geroepen.

„Kom Appie, aan tafel. We gaan eten.”

Vlug legde hij z'n platenboek terzij en schikte zich op zijn plaatsje bij de dis.

Vader sloot de ogen, vouwde de handen.

Moeder, Catootje en kleine Hennie volgden het voorbeeld.

Ook Ap. En hij luisterde, beter dan anders nog, naar wat vader bad.

Deze keer kon Ap zacht voor zich heen elk woord mede bidden, want vader bad het allervolmaakste gebed, dat de Here Jezus eens Zijn discipelen had geleerd.

In dat gebed was één bede, waaraan Ap later onder het eten telkens denken moest.

Die bede was: Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij aan onze schuldenaren vergeven.

„Dat,” zei Ap tot zichzelf, „dat laatste doe 'k. Ik vergeef de zwartkop alles, alles, en dus . . . dus is alles met mij dan ook in orde.” Straks, zo nam hij zich voor, zou hij moeder bij de afwas in de keuken dapper helpen en als hij dan kans kreeg, dan wou hij er met haar over praten, over dat vergeven.

Maar van Aps voornemen kwam niet veel terecht. Wel hielp hij braaf het vaatwerk afdrogen en op zijn plaats zetten, maar over de bede van de vergeving praatte hij geen woord. Dat durfde hij niet! En . . . hij vond het eigenlijk ook niet nodig. Vader was immers naar het politie-bureau, om te zeggen, dat ze van de jas verder geen werk behoeften te maken. De zaak was dus afgedaan, klaar.

Ap wou nu verder er ook niet meer aan denken.

Hij begon een praatje over de school, over de jongens, die bij 'm in de klas zaten. Over de meester, die soms zo streng was, en . . . over de jas, die nu gelukkig weer terecht was.

Moeder luisterde, zei nu en dan een enkel woord terug.

Opeens sprong de keukendeur open.

Catootje stapte binnen en vertelde met een pruilend gezicht, dat ze pijn had.

„Waar?” vroeg moeder.

„Hier!” antwoordde het kind en ze hield beide handjes over elkaar op een van haar knietjes.

„Hoe komt dat?” vroeg moeder nu. „Gestoten?”

„Ja, stoten!” verklaarde de kleine.

„Bloedt het?” wilde Ap weten.

„Ja, boedt,” beweerde Catootje.

Toen trok Ap heel vlug de beide handjes van zijn zusje bij het knietje weg.

„Je jukt!” riep hij boos. „Er is geen druppeltje bloed, nog geen schrammetje zelfs te zien.”

„Wel wa, wel wa,” hield de kleine vol.

„Catootje, Catootje!” zei moeder bestraffend, terwijl ze waarschuwend haar vinger ophief. Catootje zei niets meer. Ze dribbelde vlug de keuken weer uit, de gang in en terwijl Ap achter haar de deur dicht duwde, schold hij: „Jij bent een liegbeest, Cato!”

„Stil, Ap!” gebood mevrouw Bongers. „Zo iets mag je niet tegen je zusje zeggen. Catootje bedoelt het niet zo kwaad. Het kind weet nog niet beter. Als ze zo oud was als jij, ja dan”

Meer zei moeder niet, maar het was Ap, of moeder die laatste woorden met een bepaalde bedoeling had gezegd, en hij vroeg zich af:

„Zou moeder weten, dat ik een echte leugenaar en bedrieger ben?”

Zonder verder een woord meer te zeggen hielp Ap de afwas klaar maken en toen Catootje nog een keer de keuken binnen kwam en zij vertelde, dat er „zo maar van zelf een armpje van haar pop was gevallen,” hield hij zijn mond dicht.

Opeens werd luid gebeld, een-, twee-, driemaal achter elkaar.

Catootje vergat haar armloze pop en dribbelde met haar korte beentjes vlug de gang door naar de deur.

Weer ging de bel over: ring, ring, ring, ring, ring.

Catootje stook van schrik terug, maar moeder en Ap haastten zich naar de straatdeur, om te zien wat er aan de hand was.

Vlug trok moeder de deur open. Ze dacht daar iemand te zien, die veel haast had of erg boos was.

Maar er was niemand.

„Ja, stoten!” verklaarde de kleine.

Ja toch.

Aan de overkant liepen een paar oude heren.

Ze keken naar mevrouw Bongers, en één wees met z'n wandelstok verder de straat in. Ook riep hij haar wat toe.

Mevrouw Bongers verstond het niet. Ze vroeg niet: „Wat zegt u, meneer?” maar ze keek in de richting, waarin hij wees. En daar zag ze twee jongens van Aps leeftijd op het trottoir. Langzaam liepen ze achteruit, lachten spottend tegen Aps moeder en zwaaiden haar toe.

Ap zag het.

„Zulke ondeugden!” mopperde mevrouw Bongers, en ze keerde zich om, om weer naar binnen te gaan. Maar Ap wilde wat anders.

„Ik,” zei hij driftig, „ik zal ze dat belletjestrekken wel 's afleren.”

Meteen schoot hij het trottoir op om de twee bellen-trekkers na te zetten.

„Hier!” gebod moeder op hetzelfde ogenblik en tegelijk greep ze hem bij de arm.

„Wat wou je?” vroeg ze, hem streng aankijkend.

„D'r op slaan!” antwoordde Ap driftig.

„Jij d'r op slaan? Wie?”

„Die jongens, die gemene bellentrekkers!”

„Jij hebt niets te slaan!” besliste moeder. „Jij gaat mee naar binnen, jongetje!”

Ze knikte de oude heren aan de overkant van de straat vriendelijk toe en verdween, Ap nog steeds aan zijn arm vasthoudend, de gang in.

Ap mopperde, noemde het flauw, dat hij die jongens niet achterna mocht en betoogde, dat hij ze toch wel krijgen zou, zodra hij ze op straat maar tegen kwam.

Het kostte mevrouw Bongers heel wat moeite Ap aan zijn verstand te brengen, dat hij zijn eigen rechter niet mocht zijn. Telkens had hij wat tegen te pruttelen.

Maar toen moeder zei: „Nu zwijg maar, Ap. Het is beter eerst maar eens aan je eigen kwaad te denken,” hield hij eindelijk zijn mond.

Die avond, voor Ap zijn bed instapte, trachtte hij ernstig om vergeving van het op die dag bedreven kwaad te bidden. Maar het was hem of hij er de rechte woorden niet voor kon vinden. Het was of er telkens iemand tot hem zei: „En je vader, en je moeder? Hoe doe je daar mee?”

Ontdekt

Ap begon de volgende dag gewoon als alle andere dagen. De vrees, dat er iets zou uitlekken van hetgeen hij gisteren had uitgehaald, was geheel verdwenen.

De jas was terecht. Dat was al een voornaam ding. Daarbij, hij behoefde niet op het politie-bureau te verschijnen. Ten slotte het circus. Dat verdween vóór het eind van de week weer van de Markt. Maar kijk, hij wou Henk de Vree toch eens vragen, waarom die hem gisteren niet was komen halen om naar de optocht te gaan kijken. En dan wilde hij ook wel eens graag weten of Henk nog geld van zijn vader had gekregen om een voorstelling bij te wonen. Zie, als Henk nu maar weer niet, zoals zijn gewoonte was, op het nippertje van negen de school kwam binnen stappen.

Ap stapte haastig voort, nu weer met zijn doorde-weekse jas aan.

Bij Meelsen de bakker begon hij op een sukkel-drafje te lopen. Precies of hij bang was, dat daar weer iets erg onaangenaams met hem zou gebeuren.

Weldra was hij bij de school.

Ha, daar zag hij Henk de Vree. Henk draafde met nog een troepje jongens achter een bal aan, heel de speelplaats rond.

Ap stapte in de richting, waar hij hem dacht tot staan te kunnen brengen.

Opeens had hij Henk bij de arm.

„Ho eens!” zei Ap gehaast.

„Laat me los!” riep Henk, terwijl hij rukte om zijn arm weer vrij te krijgen.

„Nee!” weigerde Ap. „Eerst zeggen, waarom je me niet gehaald hebt voor de optocht.”

„'k Mocht niet van mijn moeder!” antwoordde Henk al maar rukkende en trekkende.

Maar Ap hield vast en vroeg: „Ben je nog naar de voorstelling”

„Nee! Nee! Maar laat me los!” onderbrak Henk boos wordend. Tegelijk trok hij zich met geweld los en vloog de speelplaats dwars over naar de jongens, die al maar schoppend en trappend achter de bal aanzaten.

Ap liet hem begaan. Hij wist genoeg. Die Henk de Vree met zijn grote mond was niet meer dan een benauwde praatjesmaker. En wat dat circus betrof, nou, dat kon voor zijn part in de brand vliegen.

Enkele ogenblikken later was Ap even druk aan het spelen als Henk de Vree. Hij vergat al het andere.

Opeens bedaarde de grote drukte: de schoolbel luidde.

Het jonge volkje staakte het spel en stelde zich als naar gewoonte in een lange, vierdubbele rij voor de schooldeur op, de kleintjes vooraan, de groteren meer naar achteren. Vergenoegd stapten ze achter elkaar de gang in, ontdeden zich daar van de overtollige kledingstukken en zochten daarna hun klas op.

Het was Woensdag en dat betekende, dat ze alleen die morgen maar school hadden. 's Middags was 't vakantie.

Kwart over twaalf stond Ap voor de deur van het huis van zijn ouders.

Hij behoefde niet aan te bellen, want Catootje en Hennie zaten bij de geopende deur samen met een pop, een beertje, een wiegje en nog wat andere dingen te spelen.

„Waar is moeder?” vroeg Ap.

Catootje beduidde hem in haar brabbeltaal, dat moeder in de keuken bezig was met het middagmaal.

en vloog de speelplaats dwars over naar de jongens, die al maar schoppend en trappend achter de bal aanzaten.

Ap liep regelrecht naar de keuken.

Ja, daar was moeder.

Ze had een hoogrode kleur van het haasten.

„Dag, moes,” zei Ap opgewekt. „Hier ben ik!”

Moeder keek haar jongen 'n ogenblik met een lach in de ogen aan, bukte haar hoofd naar hem toe. Ap drukte een kus op haar wang en zei: „Hè, wat is uw gezicht heet, moes!”

„Van 't werken,” zei mevrouw Bongers. „'t Eten moet op tijd klaar, jongetje.”

Ap bleef even, met zijn jas nog aan, staan kijken naar wat moeder deed.

Het brandend gaskomfoor suisde als tien spinnende katten.

Uit een te vuur staande pan blies de hete stoom langs de dekselrand sissend omhoog, en bij de gootsteen straalde het water met plensjes uit de lekkende kraan in een meer dan half volle emmer.

Ap liep op de kraan toe en probeerde ze dicht te draaien.

„Niet doen, Ap,” beduidde mevrouw Bongers. „De kraan is kapot. Het is vanmorgen nog erger geworden dan het eerst was.”

„Is de loodgieter dan nog niet geweest?” vroeg Ap.

„Nee. 'k Ben bang, dat vader vergeten heeft van morgen nog even bij hem aan te lopen.” Maar toen

mijnheer Bongers enkele minuten later thuis kwam, bleek het, dat hij zijn boodschap bij de loodgieter wel degelijk gedaan had.

„'k Zal zo aanstonds na het eten,” beloofde mijnheer Bongers, „de goede man nog eens opjagen.”

Dit laatste bleek niet nodig.

Terwijl vader in de gang zijn jas stond aan te trekken om weer naar zijn kantoor te gaan, werd er gebeld.

Vader ging naar de deur om die te openen.

„Ha, de loodgieter,” zei hij tevreden. „Kom er in, man! We dachten dat je ons vergeten had.”

„Nee, nee, meneer,” zei de loodgieter met een zware stem, en hij stapte binnen. Achter hem volgde een knechtje, een bak met allerlei loodgietersbenodigdheden op zijn schouder.

„Zo, heb je je knecht meegebracht?” vroeg mijnheer Bongers.

Met dat hij 't zei, viel 't hem op, dat dit knechtje zo'n warbos van zwarte haren op het hoofd had en . . . warempel . . . ook een zwart-bruine pukkel op zijn kin, en zie, zie . . . in zijn gore, blauwe werkkieel was een geweldig grote scheur.

Opeens kreeg mijnheer sterk vermoeden dat de kwajongen, die zijn Ap zoveel leed had aangedaan, daar voor hem stond. Maar hij zei niets. Hij wou wel eens graag zien, wat gezicht Appie wel zou opzetten, als hij zo aanstonds de warkop te zien kreeg.

„Loop maar door naar de keuken, loodgieter,” stelde mijnheer voor. „'k Geloof, dat

„Zo, heb je je knecht meegebracht?”

de kraan daar het eerst van alles je hulp nodig heeft.”

„Best mijnheer,” keurde de loodgieter goed.

Hij stapte de gang door naar achter.

Het knechtje, nu de bak gereedschappen voor zijn buik dragend, volgde zijn baas op de voet.

„Goede middag, mevrouw, goede middag kindertjes,” groette de baas, zodra hij in de keuken gekomen daar mevrouw Bongers met Ap, Catootje en Hennie zag.

„Goede middag ook,” groette mevrouw terug. Maar Ap zei niets. Hij was opeens als met sprakeloosheid geslagen. Met open mond en grote, verschrikte ogen keek hij het loodgietersknechtje aan.

Ap raakte geheel in de war, vooral toen hij vlak achter het knechtje zijn vader zag staan, die hem met een paar straf onderzoekende ogen aankeek.

De loodgieter stapte naar de gootsteen, draaide 'n paar keer de kraan nu wat verder open en dan weer zo ver mogelijk dicht en zei: „Allo, Jan, zet de bak daar maar eens neer en dan moet je . . . , Joch!” viel hij opeens hard uit, „wat sta je daar gek te doen? Heb je een spook gezien?”

Nee, het knechtje had geen spook gezien, helemaal niet, maar hij zag op dit ogenblik, heel onverwacht iemand, die hij maar liever de eerste tijd niet onder de ogen was gekomen. Daar vlak voor hem stond de jongen, met wie hij een brutaal stukje had uitgehaald; de jongen, wiens jas hij had meegenomen en . . . die hij zonder dat het nodig was, wel wat hardhandig had aangepakt.

De uitval van de loodgieter was oorzaak, dat ook mevrouw Bongers het knechtje wat opmerkzamer bekeek. Van zelf ging haar blik toen van de groezelig uitzierende knaap naar haar Appie en nu, nee, zij twijfelde er niet meer aan: daar stond de ondeugd, die haar kind zo ergerlijk mishandeld had, vlak voor haar.

De loodgieter merkte opeens, dat hier wat vreemds aan de hand was. Hij keek nu de een, dan de ander

aan, en in die tussentijd kletterde het water gestaag uit de kraan in de overstromend-volle emmer.

Zonder iets te zeggen liep hij de gang in tot bij de straatdeur, trok de gangmat weg, wipte het luikje op, waaronder de watermeter en de afsluitkraan zich bevonden.

Met een handomdraai sloot hij de toevoer van water af en keerde toen naar de keuken terug.

Geen gepletter en gespetter meer van uitstromend water, maar heel wat anders. Mijnheer Bongers was zijn onderzoek begonnen.

„Hoe heet jij, loodgiertertje?” vroeg hij, terwijl hij de zwarte warkop onderzoekend aankeek.

„Jan Jan de Waard, mijnheer.”

„Zo, en waar woon jij, Jan de Waard?”

„In de Koppelsteeg, meneer, nommer negentien.”

„De Koppelsteeg? Waar kan ik die vinden?”

„Achter de Bospoort.”

Mijnheer Bongers haalde de schouders op. Hij wist zelfs niet, waar hij de Bospoort zoeken moest, en daarom vroeg hij maar niet verder. Hij had nog genoeg te onderzoeken.

„En vertel eens,” ging mijnheer verder, „jij bent loodgietersknecht?”

„Ja, meneer.”

„Dus geen schoenmaker?”

„O nee! Ik zeg immers, dat 'k loodgieter ben!”

„Goed, goed. Is je vader misschien schoenmaker?”

„Wel nee! Mijn vader was schipper, maar die is dood, al drie jaar verdronken.”

„Da's treurig,” vond mijnheer en hij keek de vaderloze jongen medelijdend aan.

Minder streng nu vroeg hij: „Maar een moeder heb je toch zeker nog?”

„Ja meneer; en ik heb ook nog drie zusjes en een broertje. Moeder gaat daags uit werken.”

Mijnheer Bongers knikte, en toen: „Maar vertel nu eens, Jan de Waard, waarom heb jij de jongen, die daar staat, geschopt en zo geslagen, dat het bloed hem langs het gezicht liep?”

„Ik?” deed het loodgietertje verbaasd, „ik . . . ik . . . , nee mijnheer, hij heeft mij geschopt.”

„Zo, en hoe kwam het dan, dat hij zo bloedde?”

„Omdat ik . . . misschien omdat ik hem de appel uit zijn mond wou halen.”

„De appel,” zei mijnheer Bongers, nu op zijn beurt verbaasd. „Had jij,” vroeg hij opeens zijn blik naar Appie richtend, „had jij een appel?”

Maar Appie gaf geen antwoord. Beschaamd hield hij zijn ogen op de keukenvloer gericht. Zijn gelaat gloeide.

„Spreek op,” drong vader. „Jij had appels?”

Ap zweeg.

„Had hij uit de kist gehaald,” lichtte de zwartkop opeens ongevraagd toe. „Wel vijf, zes appels, mijnheer, en . . . en daar wou ik mijn part van hebben. Net zo goed als hij van mijn olienootjes had gehad, en daarom . . . daarom”

Opeens zweeg het loodgietertje. Hij begreep, dat hij niet alleen Appie maar ook zichzelf stond te verraden.

Mijnheer Bongers vermoedde onmiddellijk, dat Appie en Jan de Waard samen een kwaad stuk hadden uitgehaald. Hij stapte op Ap toe, greep hem onder de kin, hief zijn hoofd op en gebod kortaf: „Kijk me aan, Ap!”

Ap probeerde het, maar hij kon vaders onderzoekende blik niet verdragen. Hij sloot zijn ogen.

Vader liet dat maar zo, doch hij gebod met harde stem: „Geef antwoord, Ap! Waar had jij die appels vandaan?”

„Uit een kist,” gaf Ap met een benauwd stemmetje ten antwoord.

„Wat voor kist?” wilde vader weten.

„In het circus.”

„In het circus?“ herhaalde mijnheer Bongers vragend.

„Jij bent dus in het circus geweest?“

Ap knikte.

„Wanneer?“

„Gisteren.“

„Voor je naar school ging?“

„Ja.“

„Wat moest je daar in dat circus?“

„Zo maar eens kijken.“

Opeens sloeg Ap zijn ogen op. Hij hoorde zijn moeder zuchten, dacht dat ze schreide.

Nee, gelukkig, hij vergiste zich. Moeder schreide niet, maar ze keek wel erg bedroefd.

Ap had niet lang tijd om daar aan te denken, want vader had weer een nieuwe vraag.

„Hoe kwam jij in dat circus, Ap?“

„Achter . . . door een opening van het zeil. Ik . . . ik . . . ik wou er eigenlijk niet in, ik wou alleen maar kijken, maar hij . . . hij . . ., die jongen, . . . die heeft er me ingeduwd, en . . .“

„Nietwaar, meneer!“ kwam Jan de Waard opeens in verzet, „hij stond in de ingang en ik wou er in, en toen . . . toen wou hij niet opzij en daardoor . . .“

„Zo, nu, zwijg jij dan verder maar,“ onderbrak mijnheer Bongers gebiedend, en toen weer tot Appie:

„Jij bent dus in het circus geweest, en daar heb jij appels in een kist gezien, nietwaar? En daar heb je er enkele van genomen.“

Ap gaf geen antwoord. Hij snikte.

„Ach man,“ zuchtte mevrouw Bongers. Zou je er maar niet mee ophouden?“

„Nee, vrouw. Eerst moet ik de hele toedracht van het gebeurde weten.“

„Ja maar,“ wierp mevrouw tegen, „Ap is er helemaal door in de war.“

„Nu, dan zal Jan de Waard ons de rest wel vertellen. Allo, Jan zeg op! Maar eerlijk hoor! De volle waarheid!”

En Jan vertelde: van de bonte kleding, de vreemdsoortige hoeden, de rijlaarzen en meer andere dingen, die hij en Ap in de bergruimte hadden gezien, en ook van de olienootjes en appels, die ze er hadden ontdekt.

„En jij,” vroeg mijnheer Bongers, toen het verhaal uit was, „jij nam van de olienootjes en hij hier, van de appels?”

„Ja, mijnheer. We waren net aan het delen, toen we iemand in de tent hoorden aankomen.”

„En toen gingen jullie op de vlucht.”

„Ja, mijnheer. Maar . . . maar hij heeft voor de bakkerswinkel het eerste geschopt en . . . van dat bloeden, dat kwam per ongeluk.”

„Ziezo, mijnheer Bongers,” liet opeens de zware stem van de loodgieter zich horen, „nu wou ik mijn knechtje wel weer van u terug hebben. Ik kom anders met mijn karwei hier niet klaar.”

„Zal gebeuren, loodgieter,” stemde mijnheer onmiddellijk toe, „maar één vraag wou 'k de jongen toch nog graag doen. Mag dat?”

„Wel zeker, mijnheer,” stemde de zware stem toe.

En toen kwam de zwartkop opeens voor een nieuwe moeilijkheid te staan.

„Zeg eens, Jan,” vroeg mijnheer Bongers, „waarom heb jij de jas van onze jongen meegenomen? Wou je die stelen?”

„Stelen,” viel de zwartkop opeens verontwaardigd uit, „stelen! Ik ben geen dief!”

„Kalm, kalm,” zei mijnheer bedarend. „Je hebt toch ook olienootjes en appels en misschien nog wel meer uit het circus weggenomen. Dat is toch zeker ook stelen!”

Even keek het loodgiertertje beduusd voor zich. Hij voelde zich gevangen.

Toch wilde hij zich verdedigen.

„Ja, maar,” viel hij plots driftig uit, „die jas wou ik niet stelen, helemaal niet! Ik nam die jas zo maar mee . . . om hem te plagen! Ik wou uw zoontje zijn jas werkelijk teruggeven, heus maar maar ik zag hem niet meer, en toen toen”

„En toen heb je de jas maar gauw bij de kruidenier laten brengen?”

„Nee, mijnheer. Daar heeft mijn moeder voor gezorgd. Ze vond het boekje in een van de zakken en toen heeft ze mijn oudste zusje er mee weggestuurd.”

„Juist, dat was verstandig, dat was braaf van je moeder. En ze heeft jou zeker een flink standje om je wangedrag gegeven?”

„Nou, niet zuinig.”

„Dat dacht ik wel. En toen heb jij haar natuurlijk ook verteld, wat je ginds met onze jongen in het circus hebt uitgespookt?”

Jan de Waard kneep zijn ogen tot op twee smalle kiertjes dicht en zei benauwd: „Nee, mijnheer.”

„Zo, nu, dan moet je dat als een eerlijke jongen nog doen. Vandaag nog. En als ik je een raad mag geven, Jan de Waard, vergeet dan nooit, dat er Eén is, die alle dingen hoort en ziet. Die Ene is God de Here in de hemel. Hij haat het kwade, straft het kwade, maar ziet in gunst neer op ieder die Hem vreest en Zijn geboden doet.”

De oude loodgietersbaas maakte een ongeduldige beweging. Mijnheer merkte het.

„Nu, Jan,” besloot mijnheer, terwijl hij de jongen vriendelijk over zijn warrige haren streek, „help nu je baas maar flink en denk nog maar eens aan wat ik je gezegd heb.” Toen vatte hij Ap bij de arm en nam hem mee naar de huiskamer.

Moeder met de twee kleine zussen volgden.

Daar, in de kamer, zette vader zich op een stoel, trok Ap tussen zijn knieën en het verhoor begon opnieuw.

„Niets verzwijgen, Ap,” waarschuwde vader. „De volle waarheid. De Here God ziet en hoort alles. En Hij zegt in Zijn Woord: „Die zijn zonden belijdt en laat, die zal barmhartigheid geschieden.”

Och, deze waarschuwing had Ap niet eens nodig. Bij al zijn angst en verdriet was hij in zijn hart toch ook blij, dat de omstandigheden hem thans dwongen om te spreken. Het moest van zijn hart af. De kwelling daar binnen in hem wilde hij kwijt. Hij wilde niet alleen recht staan tegenover God de Here, maar ook tegenover zijn ouders. En Ap vertelde. Vertelde hoe hij ongehoorzaam was geweest, toen hij naar het Marktplaatsplein afdwaalde om te doen, wat moeder en vader zeker niet graag wilden.

Hij vertelde wat hij in het circus met de zwartkop had uitgevoerd en van zijn vlucht, toen hij zowat alle gestolen olienootjes verloor en van de appels er maar één had overgehouden. Niets verzweg hij. Ook niet, dat hij het eerst de zwartkop had geschopt, en dat deze hem alleen maar één keer had gestompt en met zijn hoofd tegen de winkelruit had aangedrukt.

En dat bloeden, ja, dat zou wel gekomen zijn, toen die Jan de Waard hem de appel van tussen zijn tanden wilde halen. Maar de jas, zie, dat was toch gemeen van de jongen geweest.

Bij de laatste woorden schrok Ap. Vader keek hem opeens zo heel erg streng aan.

„Gebruik dat woord niet, Ap!” gebood vader ernstig. „Laten we liever op ons zelf zien. Kijk eens, jongen, daar staat je moeder. Ze heeft verdriet, omdat je haar bedrogen en belogen hebt.”

Ap sloeg haastig een blik naar zijn moeder op. Hij zag, dat haar ogen met tranen waren gevuld.

Snel maakte hij zich los van tussen vaders knieën, vloog op zijn moeder toe, sloeg zijn armen om haar middel, drukte zijn hoofd stijf tegen haar aan en snikte: „Moeder . . . moeder . . . moeder moet het . . . moet het mij vergeven! Ja, moeder? . . . Ja? . . . Zeg ja!”

Toen boog mevrouw Bongers zich tot haar jongen neer, kustte hem op zijn gloeiende wangen en met trillende stem zei ze: „Ja Ap, moeder vergeeft het je, en dat doet je vader ook. Maar vergeet niet, dat je bovenal tegen de Here God hebt gezondigd.”

Ze wilde nog meer zeggen, maar er werd op de kamerdeur geklopt.

Vader opende ze.

„Mijnheer,” zei de loodgieter met 'n harde stem, „nu moet u eens even komen kijken. Dat zal u daar in de keuken een nieuwe kraan kosten. Met een nieuw gummidopje is het niet te redden.”

„Goed, loodgieter, doe maar wat nodig is,” stemde mijnheer Bongers toe, „ik heb eigenlijk geen tijd meer.”

Toch volgde hij de loodgieter naar de keuken, bezag de kraan, en gaf last, dat er een nieuwe moest ingedraaid worden.

Toen nam hij haastig afscheid van zijn vrouw en kinderen en spoedde zich de deur uit.

Moeder, met Ap alleen, sprak hem moed in en vermaande hem, bij al zijn doen en laten steeds voor ogen te houden, dat de beste en veiligste weg steeds is, zich heel dicht bij de Here God te houden en bij alle dingen 's Heren geboden te betrachten.

Toen liet ze hem gaan.

Enkele ogenblikken later stond Ap bij de loodgieter en diens knechtje, zwijsend toekijkend naar hun werk. Nee, Ap had nu niet, zoals anders, veel praatjes. Hij voelde zich erg klein en erg schuldig en hij moest telkens denken aan wat vader, maar vooral moeder

zo pas, hem hadden gezegd. En toch, en toch, het kostte hem moeite om niet boos naar de zwartkop te kijken.

Verder op de dag werd er geen woord meer over het gebeurde gesproken.

Vader kwam thuis, en hij deed tegen Ap heel gewoon, ja het leek deze soms of vader nog vriendelijker tegen hem was dan gewoonlijk.

Toen allen rondom de avonddis waren gezeten, verwachtte Ap met groeiende vrees, dat vader in zijn gebed in het bijzonder de overtredingen van zijn zoontje zou noemen. Maar ook dat deed vader thans niet. Hij bad, zoals de Here het zijn discipelen had geleerd:

*„Onze Vader, die in de hemelen zijt,
Uw Naam worde geheiligd,
Uw Koninkrijk kome,
Uw wil geschiede
Gelijk in de hemel alzo ook op de aarde;
Geef ons heden ons dagelijks brood,
En vergeef ons onze schulden,
Gelijk ook wij vergeven aan onze schuldenaren”*

Bij de laatste bede deed Ap heel even zijn ogen open en wierp een blik op vader.

Zie, vader had, zo leek het Ap, deze bede met nog meer nadruk en met nog groter ernst uitgesproken dan de voorgaande.

En was dat niet om hem?

Opdat hij die Jan de Waard, die nare zwartkop, alles, alles vergeven zou?

Onder het eten moest hij er telkens aan denken, en terwijl hij almaar kauwend als gedachteloos strak voor zich heen zat te kijken, bad hij in stilte: „Here Jezus, leer mij vergeven. Laat mij ook Jan de Waard alles vergeven. Laat mij hem niet haten. En bewaar mij voor alle kwaad. Amen.”

Toen Ap 's avonds, voor hij in zijn bed stapte, bij zijn stoel neerknielde, deed hij dat met een blij hart. Hij wist, dat de Here in ontferming op hem neder zag en op zijn gebed om vergeving van zonden en hulp tegen het kwade.

